

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 :
Pe o lună . 2.40 :

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare și
20 filerl.
Manuscripte nu să inapo-
lază.

Filistenii.

Arad, 21 August 1911.

În coloanele aceste am tratat, în mai multe cazuri, firea și moravurile filistenilor noștri, cari, în viața socială și politică, constituie adeseori grele piedeci împotriva progreselor poporului nostru. Procederea noastră, de a numi lucrurile cu numele lor adevărat, ne-a atras multă dușmănie, căci nu este o specie de indivizi mai încăpăținați, ca aceste figuri filistene, cari se ivesc ca buruienile pe toate cărările. Ce să ne facem? Dacă soartea ne-a hărăzit acest nobil gen de adversari, nu noi suntem de vină, că trebuie să ne mai îndelnetim cu dânsii, câtă vreme convingerea noastră este, că filistenii sunt o nenorocire pentru timpul de astăzi.

Din fericire nici nu mai suntem singuri. În categoria noastră mai sunt și alte neamuri culte, mai vechi și mai înaintate ca noi, în sînul cărora lupta aceasta cu filistenii culturali și politici se duce pe toată linia. Spiritul reacționar în Germania a fost, de pildă, o deasă victimă a unor grupări nouă, cari au smuls din mâinile filistenilor puterea de a influența în mod primejdios interesele neamului. Și astăzi chiar condeiele agere nu încetează a infiera însușirile lor de restricțiune, de îngădare și de răbdare infinită.

Spunem acestea, deoarece am voi să semnalăm și cetitorilor noștri o nouă lucrare germană, apărută la München de curînd, din care găsim în revista „Die

Zukunft” o serie de fragmente de un deosebit interes. Este un studiu de psihologie a rolului filistenilor din Germania și mărturisim că icoana acestora este de o surprinzătoare potrivire cu stările delanoii, în aproape toate amănuntele. Vom da deci, în locul unor considerații ale noastre, mai bine o traducere a unor puncte esențiale din caracterizările astea precise și cetitorul se va convinge astfel, că în foaia noastră niciodată mai mult în materia filistenilor noștri, decât ce se spune despre burghezul filistean din Germania, nu s'a scris.

Fisionomia familiei filistene. Filistenii, din orice neam, fie cât de barbar, are o fisionomie proprie și frapantă a familiei. În cazuri de mai puțină inteligență, expresia variază foarte puțin. Precum în Olanda fiecare oraș își are industria sa; precum Amsterdam miroase a piper și Haaga a portocale, astfel sufletele filistenilor sunt poleite după un șablon de toate zilele: adevărate suflete de fabrică! Cunoșcând un suflet de acestea, ai cunoscut armata filisteană întreagă: o montură uniformă, o proprietate comună, se aseamănă între dânsii ca niște Cazaci, Calmuchii și Başchiri. Atitudinea lor e pururea înțepată; respectul lor e totdeauna târîtor; talentul lor e numai pedanterie. Ei constituie seria de indivizi, cari reprezintă numai caterinca, sau flașnota, printre celelalte instrumente.

Cum se prezintă în societate? Intrarea filisteanului în societate o cunoști repede.

El e grav, vorbește săcădat și rar, e totdeauna în apele moralei convenționale, spunând numai arareori câte-o anecdotă, care nu e nici nouă, nici glumeață. Neavînd un gust mai ales, anecdotele lui nu pot să prindă rădăcină. Apariția lui în lume este ceva artificial, deoarece îi lipsesc proporțiile firești. Grația și frumusețea în mișcări nu știe să le aprecieze. Pasiunile mai mari îi lipsesc cu totul, căci numai zeii, nu filistenii pot avea pasiuni înalte. Despre vulturul, care știe să zboare, se zice că are aripă, dar filisteanului îi trebuie cel puțin o duzină de genunchi, cu scopul de a se putea târî. Filisteanul niciodată nu-și vîră degetele în foc, el așteaptă să vadă ce s'ar mai putea întâmpla în viitor. Căci e îndelung răbdător cu evenimentele, ca un fel de rîmător, pe care l-am văzut pe un vapor, cum ronțăia cu botul grăunțe, tăcut și nesimțitor, ca cel mai înțelept filistean, pe când furtuna de jur împrejur amenința vaporul cu răsturnarea.

Cum luptă filisteanul? În orice campanie nobilul curaj și îndrăzneala pentru adevăr filisteanul nu le cunoaște. Nu are dorințe superioare, nici piedeci cari îl ademesc, nici primejdii, cari să-l atragă. El nu știe răsplăti o bucurie de o clipă cu dureri lungi și preferă să facă mai ales gospodărie în zilele cele mai grele. Și totuș lucrurile îi merg anapoda, căci cei mai înfocați armăsari tineri sunt totdeauna cei dintâi la ispravă și filistenii se mulțumesc cu caii lor de poștă. Fantazia de filistenii n'are aripi: ei înclină mai mult

Poezii nouă.

De Octavian Goga.

Doina.

O doină plînge sus pe culme,
Din fluier unde limpezi cad,
Și legănate lin s'afundă
În pacea codrilor de brad...

Cîntare, meșteră cîntare,
Te stingi acum încet-încet,
Și-adormi pierdută 'n tremurarea
Oftării blînde din brădet...

Mi-ai picurat un strop în suflet
Din taina vremii de demult,
Și plînsul veacurilor moarte
Mă înfioară când te-ascult...

Cum te-ai topit acum în noapte
Eu stau cu inima la sfat:
În care brad, de care creangă,
Plînsușoarea ta s'a aninat?...

Și cât vei mai trăi acolo,
Tu soră pururea cu noi,
Când va fi mort demult ciobanul
Și moartă turma lui de oi?...

Târziu odată, — cine știe? —
Trecând pe-aici un călător,
Te va culege dintr'o floare,
De după o aripă de nor...

Te-a coborî în lărgul văii,
Și-o lume te va asculta,
Și-o lume 'ntreagă va începe
Să plîngă cu durerea ta...

Magna Mors.

Stăpîna nopții fără stele,
Te-aștept să-mi vii din clipă 'n clipă,
De-asupra gândurilor mele
Îți simt bătaia din aripă.

Și știu că visu-mi furtunatic
S'a stînge biruit odată,
Cum moare-un picur de jăratic
Într'o cădelniță uitată...

Atuncia n'au să-mi mai asculte
În noapte plopii rari cuvîntul
Și patimile mele multe
S'or face una cu pămîntul.

Dar, vezi, din mintea ce se frînge
Rămân aceste versuri rupte,
Ca niște stropi răzleți de sânge
Stropiți pe cîmpul unei lupte...

O lacrimă.

De-ar fi să împărțești odată
Tu bogățiile ce ai,
Din toate darurile tale
Ți-aș cere-o lacrimă să-mi dai.

Mi-ai da atunci un strop de suflet
Ce din adîncuri îmi răsare,
Căci numai din adîncul mării
Se pescuiesc mărgăritare...

„Viața Românească”.

Sic transit...

De Natalia Negru.

O întinsă mare de-apururi zbuciumată e și viața. Furtunile distrugătoare se deslănțuiesc pe neașteptate, și 'n războirea valurilor înversunate, lucruri și ființe sunt desrădăcinate și desprinse din rosturile lor, purtate prin vâltoare, și pe cele ce nu le-au înghițit de voci adîncurile necunoscute, le duce valul în neștire, și cândva le aruncă pe cine știe ce tărîmuri depărtate și străine, unde întâmplarea le ia în stăpînire, le prefăce, le răzădește și le adaptează spre eterna uimire și nedumerire a oamenilor.

O cutioară de pudră, care s'a trezit între cutele de mătase ale unui reticul parfumat, printr'o fantazie a vremii, ajunge să fi solniță pe prichiciul din casa afumată a unui țaran.

Cine n'a privit îmbrăcămîntea țigăncilor ca să-și poată da seama de ce pot ajunge rămășițele de lux și strălucire!... Un corsaj de bal de care mai atîrnă un volan de muselină, și în care o broderie de fir mai scapără în soare, abia ajunge să acopere murdarul și smolitul trup al unui dancier fără cămașă...

Cine n'a văzut o hală de vechituri unde au fost cărate și aruncate la întâmplare splendoriile saloanelor și palatelor... O canapea de mătase cu cîntă jale privește într'o oglindă venețiană, și câte nu-și spun ele acum în prăfuitul și îmbăcsitul hambar!...

Dar cine ar sta s'ajungă la sfîrșitul povestii suferinții lucrurilor?

În lumea oamenilor însă, naufragiile sunt și

spre filosofia insectelor. Lor le place pacea și, după apusul de soare, le este teamă de guturai. Când se luptă nu o fac de dragul unui pericol nobil, ce-i așteaptă. Dragoștea ideală n'o cunosc. Se prăpădesc în schimb după banchete, nunți, botezuri și pomeni la morți, unde își cultivă stomacul primitiv cu multă abilitate.

Cum polemizează? Te uiți cu plăcere la filistean, când uneori, ca un ștregar afectat, o șterge de se ascunde prin noroie și bălării și de acolo te amenință. Tu trebuie, firește, să te dai la o parte, căci, în stângăcia lui, te stropește cu noroi. Zădarnic îi explici nebunia, că noroiul, cu care te împoașcă, se varsă tot asupra hainelor lui, căci el nu vrea să audă, svârle mai departe, dă în tine, plânge și scuipă, când îl prinzi bine. Și totuși, când îi dai drumul cu compătimire, el recade în bucuria lui neputincioasă....

Lipsa de originalitate. Înaintarea pe căi originale a fost socotită de filistenii în toate timpurile ca un fel de prostie. Ei n'au știut și nu înțeleg nici acum să purceadă pe o altă cărare, decât strimtoarea, moștenită prin împrejurări și prin conveniențe, dela alții. Din sistemul lor solar cometa este eliminată, căci prea îi irită și n'au ce face cu ea. Drumul cometii filistenii nu vor să-l ia în seamă, căci ei urăsc lumina și raza de foc și, în schimb, preferă drumul etern pe planeta de jos, fără însușiri sociale dezvoltate, fără multă răspundere și trăind mai mult cu capriciul și rîvna de a ajunge undeva, ca înalt demnitar în vre-o organizație.

Arta, literatura și filisteanul. Dacă mai are și pretenția de om învățat, filisteanul afectează cu deosebire cunoașterea literaturii din epoca în care moliile și-au început rostul și caută toate cărțile rare cu pasiunea falsă ce îl caracterizează. În

schimb, întâmplări și probleme multe din viață îi sînt necunoscute și tot ce e nou nu intră în concepțiile sale. El ține la tradiție și are groază de primeniri. Nu crede în desăvârșiri și condamnă orice tendință spre transformarea nedesăvârșirii. Respectă cercul de idei obicinuie, nu are nici un miez într'însul și ține, tremurînd, la ceea ce are în stăpînire: este un petrefact pentru vecie, n'are sare și nimic nu-l poate mîntui! Sufletul lui ia în toate o singură direcție, ca un vînt, care trece prin acelaș loc: între zodia racului și a țapului. Orice cugetător de o mai mare mobilitate este urgisit în tabăra filistenilor și urmărit cu dispreț. Îndeosebi nu poate să tolereze amestecul geniului, ce se ivește. Ramurile astea vechi, ce se usucă, se întind asupra năzuinței sucrestinței tinere, cu o acerbă perseverare și cu un freamăt de necaz sgomotos. Filistenii în materie de artă și literatură, de drept și de adevăr, au mijloacele lor anumite și o măsură de-a gata, o judecată făcută pentru toate, are reguli și forme de pronunțare, tăiate în mod stereotip. Cu atâtea mijloace din afară, ce este mai firesc, decât neputința lui de a putea cântări, în condiții mai normale, activitatea spiritelor creatoare?"...

Reflexiile aceste continuă și o mîna dibace disecă sufletul unei cunoscute pături sociale, care constituie o plagă evidentă la aproape toate popoarele. Am mai reproduce din materialul prețios al învățatului german, care are aerul că a studiat așa de profund și elementele filistene dela noi, cari poartă exact aceleași simptome, dar spațiul nu ne îngăduie. Fragmente citate însă sunt de ajuns, pentru a explica multe din procedările filistenilor noștri din ultima lor fază și multe din motivele suferinței, cari i-au îndemnat să-și afirme cu îndârjire existența lor filistenească.

mai surprinzătoare, și refrenul: „sic transit gloria” îți vine pe buze la fiecare pas.

O viață rătăcită, o plantă desrădăcinată, o relievă a unei foste splendori, o tristă mască a unei alte lumi și altei vremi, — era și bătrîna mea pedagoagă dela școală...

Ar fi de ajuns numai cuvintele „pedagoagă” și „școală” pentru a se înțelege cât de nepotrivite erau — situația și cadrul pentru o fostă boieroaică din Moldova!... Dar mai ales cât de mare e această nepotrivire, când cuvîntul *școală* înseamnă mai degrabă *cazarmă*.

Căci, dacă-mi rechem în minte vremea de pe când îmi făceam *stagiul*, nu se poate să nu mă înfior. „Să știți că aici e ca la *cazarmă*” ne striga de-apururi înruntata subdiretoară.

De dimineața până seara, eram cu inima sărită. „Te trec pe *raport*” — amenințau glasuri la fiecare pas... Fericiți cei ce nu și-au făcut *stagiul*, și n'au știut ce înseamnă un *raport*!... N'au știut ce înseamnă blestemata condică de hârtie comercială, care stabilea singura legătură sufletească dintre noi și directoare.

Pornia din clasă cu însemnarea nelegiuirilor noastre: vre-o atitudine necuviincioasă, vre-un rîs nervos, vre-o lecție neînvățată încă la meditația de seara, vre-o temă cu titlul *nesubliniat*, vre-un caet fără *pervazuri* etc. etc. — și se întorcea cu sentințele de pedepse: puncte scăzute la conduită, în picioare la masă, la *masa mică*, în picioare în orele profesorilor!... atâtea lucruri ce contribuiau la știrbirea valorii și demnității fiecărui dintre noi. Câtă cruzime și răutate se desvăluiau cu prilejul acestor măruțișuri disciplinare, nu-și poate nimeni închipui.

În școala ceea, unde notele erau cu adevărat hotărîtoare pentru soarta elevelor, căci erau burse de pierdut și câștigat, cui nu i-s'a întâmplat să știe lecția perfect, și să n'o poată spune *de frică*! Totuși, dacă mai tot personalul pedagogic de pe atunci era o curioasă pleiadă de *sergenți majori feminini* — o figură a parte, o rătăcită umbră prin vastele săli și coridoare părea simpatia și maternela mea pedagoagă.

Să uit mutrele oțărîte și înfricoșătoare, și să mă opresc în fața blîndeii măști, a cărei bunătate și astăzi îmi mîngăie sufletul, numai amintindu-mi-o.

O văd pe catedră în vre-o *Sîmbătă seara*... Am rămas numai vre-o câteva în clasă, căci cele mai multe au plecat până a doua zi seara, pe la părinți sau rudele din oraș.

E ceasul când se îngână lumina cu întunecul.

Liniste. Noi ne-am scuturat pupitrele, și cum nu putem ceti, pe cele mai multe ne fură melancolia momentului, și cădem pe gânduri.

„Bunicuța”, cum îi ziceam noi, a închis și ea cartea, și-a scos ochelarii de pe nas, i-a șters cu o batistioară fină, și i-a pus în buzunarul dela piept. Aplecată pe catedră își sprijină fruntea pe mîna stîngă și se uita prin fereastră afară, la o geană de lumină aurie ce 'ntârzie pe orizont...

Eu o privesc tîntă. Sunt însă prea tînră, prea neștiutoare de ce se petrece în largul vieții, și n'as fi în stare să refac romanul ce presimt că-i țesut în jurul ființei ei. Totuși, îmi dau foarte

Mitropolitul Mețianu — primat al României
Ziarele ungurești din capitală primesc de București știrea că cercurile bisericești din România au trimis ministrului-președinte Carp o adresă în care îl roagă să facă pași necesari ca mitropolitul Mețianu să fie chemat în fruntea bisericii române din Regat, ca mitropolit-primat.

Sedința Camerii. În ședința de azi a camerei deputaților, Eitner Zsigmond a expus motivele pe cari își întemeiază propunerea să se aducă hotărîre prin care li-se interzice deputaților de a primi decorații și distincții. După un scurt discurs al ministrului-președinte, camera a respins propunerea lui Eitner.

S'a procedat apoi la votări nominale.

La sfârșitul ședinței, contele Batthyányi a interpelat în chestia confiscării ziarului „A Nap”.

Confiscarea unui ziar unguresc.... Numărul dela 18 August al ziarului de senzații „A Nap” a fost confiscat pentru un articol violent în care se cuprindeau insulte la adresa persoanei Maj. Sale.

Primarul capitalei, în acelaș timp, a retras ziarului privilegiul colportajului. „A Nap” pe viitor nu se va putea vinde pe strade.

Asociația ziaristilor a hotărît să protesteze împotriva acestei violări a libertății de presă și o delegație s'a prezentat azi la contele Khuen-Héderváry rugându-l să caseze hotărîrea primarului. Contele Khuen-Héderváry a declarat, însă, că aprobă procedeul primarului și dacă hotărîrea, în urma unui apel, va ajunge înaintea sa, o va aproba.

Declarațiile aceste ale ministrului-președinte sunt violent comentate de presa ungurească... care nici odată nu și-a ridicat cuvîntul în favorul libertății de presă, când era vorba de procesele de presă pornite împotriva presei naționaliste.

Adunare de protestare în Arad. Partidul independent din Arad a ținut ieri după amiază, în Arad, piața Libertății, o mare adunare de protestare împotriva legilor militare. La această adunare au luat parte și socialiștii.

S'a primit o rezoluție prin care se protestează împotriva legilor militare și se cere introducerea neamănată a votului universal.

bine seama, că deși a deprins la perfecție mehanismul școlii, deși cu cea mai exagerată sîrguință se supune le cele mai grele lucruri, — ea nu se găsește aici la locul ei... Mîna ceea, cu degete lungi și subțiri n'a fost făcută ca să bată în lemnul unei catedre pentru a impune liniște elevilor. Silueta ei înaltă și zveltă nu fusese croită pentru a străbate dela un capăt la altul nesfârșita sală de mîncare... pentru a ține *ordine* și *tăcere*.... Glasul ei duios nu putea înfrumuseța severitatea necesară... Figura ei, în care se vedeau urmele unei adevărate frumuseți, nu se putea încrunta... Ochii ei se închideau și se deschideau prea grațios, și toate atitudinile îi erau prea distinse pentru starea de acum.

Îmbrăcămintea simplă — culori, ce păreau să fi avut un trecut ca și frumuseța ei — toate erau mai mult decât modeste, însă pe dînsa aveau un aer de eleganță. Era ceva feminin și deosebit în eroiala unei bluze, unui faldure dela rochie. La guler o danteluță fină, mutată dela o rochie la alta, — un pantof mititel, un ciorap de mătase țesut și păstrat cu grijă, o batistă din cea mai fină pânză, toate astea erau lucruri de care ea nu s'ar fi putut lipsi, chiar de-ar fi ajuns mai rău decât acum. Acul ei de păr, broșa dela gât aveau forme ce nu se mai obișnuiau, însă cu atât mai frumoase. În gîteală, în fiecare gest, în tot ce făcea — se vedea o inconștientă preocupare de esteticism.

Când ne apropiam de ea, ne întimpina zîmbind, vorbea cu blîndețe și era întotdeauna înțeleghătoare și bună. Era singura ființă de acolo care pricepea sufletele noastre *cu partea lor fi-rească de feminitate*... În fața ei nu ne mai sim-

Adunarea dela Hațeg.

— Dela corespondentul nostru special. —

Una dintre cele mai frumoase adunări românești ale acestui an s'a ținut în acest oraș cu frumos trecut național. Țărani însuflețiți de prin împrejurimi, preoți și învățători au alergat să asculte glasul fruntașilor noștri veniți de astădată în număr neobișnuit de mare. Sâmbătă, încă des de dimineață, răsună mai mult ca de obicei vorba românească pe străzile Hațegului. Grupuri de țărani români săraci poposesc la câte un colț de stradă. Câte unii răzimați de pereții caselor, alții șezând pe asfaltul care împodobește străzile hațegane, sprijiniți în ciomege considerabile de munteni obișnuiți cu singurătatea codrilor, se sfătuiau între ei, își spuneau necazurile cu glasul scăzut: proese păgubitoare, biruri grele, lipsă de bani. La casa Drului Bontescu, un adevărat pelerinaj. Vin sătenii săși spună „Mării Sale” păsările, veșnicile lor mizerii, cari dacă s'ar ridica odată de acolo din umbra în care zac ar alecui ele nișile glasuri de durere abia auzite, un strigăt vihoros și zdrobit, un chiot nebiruit de nici o lege de pe acest pământ.

Dar au venit și bănașenii. Ei sunt mai sprinteni, mai deschiși. În sunetele fanfarei pe care au adus-o ca semn al vioiciunii lor, își sting necazul pricinuit de oprirea adunării dela Ohaba. Un țăran frumos, încins cu brin național, un grănițer care stăpânește o avere de mai multe zeci de mii, îmi povestește matrapazlăcurile lui Burdea, fostul satrap al acestor părți. El mă surprinde prin inteligența lui și mi dă și o dovadă a contrastului dintre aceste două ținuturi românești. Stăpânii de astăzi ai Sarmisegetuzei sunt cu mult mai umiliți și mai năpăstuiți decât bieții Români așezați pe moșiile „Comunității de avere”, comunitate care astăzi nu are nimic de a face cu Români noștri, căci banii și averea ei infundă pungile jidanilor exploatare.

Tot ce-i adună însă laolaltă pe acești oameni cu părul lung, cu fața arsă de soare și brăzdată de suferința muncii neodiluite este sentimentul național nebănuț de dezvoltat în sufletele lor. Căci, fără deosebire, fire-ar ei din Ohaba, din Obreja, Marga, Teregoa, Iablași și Bozoviciul Banatului, inima lor se sbate cu aceeași putere împreună cu a celor din Băraști, Săcel, Sân-Petru, Ciopcia, Sălașul-de-jos — de sus, Băiești, Rânalb, Sub-cetate, Covraj, Plopi, Petros, Petroșeni, Bănița, Crivadia, Merisori, Livezeni, Vâlcelele rele, Vâlcelele bune, Tolești, Cârnești, Nălaț, Răia, Ostrovu-mare, Ostrovu-mic, Silvașul de jos, Sil-

vașul de sus, Fărcădini, Crăguș, Hățăgel. Clopotea, Grădiște și Tuștea; când glasul neamului îi cheamă săși spună cuvântul lor de desaprobară și de protestare împotriva nelegiuirilor ce se comit față de întreg neamul românesc din țara aceasta:

Constatarea aceasta trebuie să umple pe orice român cu încredere în forțele mari ale maselor noastre populare, cari îi stau în mână supuse, bune și însuflețite, numai să le arunce cu pricepere și organizate în focul luptelor.

Primirea oaspeților.

La orele 2 d. a. o mulțime imensă asaltează mica gară a Hațegului. Riuri de oameni curg înspre locul unde vor sosi oaspeții și oratorii adunării. Două fanfare, două steaguri și douăzeci de călăreți hațegani ridică fața sărbătorească a mulțimii, care e nerăbdătoare săși vadă conducătorii recunoscuți — și cunoscuți.

Când s'au coborât din micul tren care străbate valea Hațegului, părintele Dr. V. Lucaciu, Dr. T. Mihali, Dr. A. Vlad, Dr. N. Comșa, Dr. St. C. Pop, Vasile Goldiș, Dr. N. Comșa, Vasile Damian, părintele I. Moța, V. C. Osvadă și ceilalți fruntași conducători cari îi însoțeau din apropiere și de mai departe, nemărginita mulțime a izbucnit în urale puternice. Fanfara a intonat imnul „Unirii”, iar părintele Niculescu din Tuștea a spus câteva cuvinte de binecuvântare, amintind de picurii ploaiei ce se așteaptă din clipă în clipă, întocmai cum se așteaptă cuvintele răcoritoare de suflet ale fruntașilor coboriți din înălțimea în care au fost ridicați în mijlocul poporului obidit. A răspuns dl Dr. T. Mihali mulțumind. S'a pornit apoi un convoi nesfârșit spre piața orașului. Pe jos, în sunetul fanfarelor cari cântau „Deșteaptă-te române”, domn alături de țăran, fruntaș alături de tineri însuflețiți, mergeau binecuvântând fiecare în sufletul lui idealul acela mare și puternic, care încheagă totdeauna inimile Românilor cinstiți.

Rîndurile albe de țărani ștergeau toate deosebirile de înfățișare și trebuia să covârșescă și deosebirile de suflet ale tuturor celor ce pluteau în valurile acestei mări de cinci mii de oameni. În frunte mergeau călăreții, după ei fanfara bănașenilor și cea din Crăguș, pe urmă venea poporul.

Banchetul.

La „Mielul de aur” s'a servit un banchet de 150 tacâmuri tuturor oaspeților. Fanfarele cântau plângătoarea și vechea doină a părintelui Lucaș, iar lumea se grăbea să înceapă adunarea, care promitea să țină mult, căci 11 oratori erau în-

grijă?... Sunt așa de uscate, încât nu se mai alege ce-au fost în vremea lor!...”

Și... poate... dacă aș fi îndrăznit să deschid bisecteaua înflorită cu sidef, aș fi dat peste vre-o fotografie veche, vre-un romantic chip de tînăr, cu profil de medalie, ochi visători, gură sculptată și o suviță de păr negru căzută așa de frumos pe-o tîmplă...

Dar nu... nu eutez... Săși închipuie fiecare cum vrea romanul... privind portretul unei femei frumoase, rama cu buchetul de flori uscate, și fotografia romanticului tînăr...

Eu mă voiu mărgini să mai spun că portretul părea de un pictor iscusit, că pe lângă frumuseța capului, îmbrăcămintea și cadrul arătau lux și bogăție, mătăsurii și dantele fine, străluciri de aur, ape de pietre nestimate încremenișă pe pânză în ciuda vremii care distruge și frumuseți și avuții...

Și anii trec, și omul se deprinde cu toate, și cine ar putea înțelege ce se petrece în sufletul bătrinei pedagoga, care s'a oprit din cititul ei favorit, și privește dusă spre geana de lumină aurie ce 'ntârzie la asfințit?...

Vremea îi mai păstrează oare vre-o noutate?... Vre-un val întâmplător o s'o ia s'o ducă iar de unde a răpit-o?

Cutia de pudră o să se mai întoarne vre-odată în reticulul parfumat? Bătrîna pedagoga o să mai ajungă vre-odată iarăși stăpâna saloanelor somtuoase, ori o să moară pe catedră de vre-o sincopă, sărîndu-i inima la glasul detunător al Di-rectoarei?....

scriși la cuvânt. Nu s'au ținut toasturi, ci s'a conversat cu animație vreme de un ceas.

La banchet a luat parte și profesorul Densușeanu din Craiova și un tînăr profesor și milionar neamț, dl Friedrich Rochlitz din Berlin, care a venit în ținutul Hațegului să facă studii de antropologie. Tînărul german, care e în societatea dlui profesor Vuia, începe să învețe românește și-mi spune că a făcut observații interesante antropologice între Români, față de cari are o dragoste mare. El îmi spune cu mirare că tocmai aici lângă Ulpia-Traiană, nu regăsește tipul roman la care se aștepta ci un tip slav, care aduce mai mult cu Bașcii.

Laudă femeile noastre.

*

Adunarea.

La orele 4 d. Dr. V. Bontescu propune de președinte mulțimii întrunite în piață, în fața unei case cu balcon împodobit cu frunze de stejar, de unde aveau să vorbească oratorii, pe părintele protopop al Hațegului Dr. C. Popescu. O deputație alcasă aduce în mijlocul mulțimii pe deputați și pe fruntași. Noui urale izbucnesc și discursurile se încep.

Părintele protopop Popescu a fost cel dintâi care a vorbit. Sf. Sa a arătat scopul acestei adunări în cuvinte bine simțite și a rugat poporul să asculte cu sfințenie sfaturile domnilor deputați.

Au urmat apoi Dr. Vladone, avocat în Bozoviciu, Dr. T. Mihali, Dr. St. C. Pop, Dr. Nic. Comșa, Vas. Goldiș, Vasile Damian, Dr. V. Lucaciu, Dr. A. Vlad, țăranul Văsai și Dr. V. Bontescu.

Deși au fost oratori foarte mulți, poate prea mulți, poporul a ascultat cu evlavie toate cuvântările. Dese întreruperi curman vorbirile ca să huiduiască pe trădătorul Mangra și guvernul de astăzi. Mai ales părțile privitoare la sufragiul universal erau subliniate de aplauze furtunoase, ca o dovadă cât de mult a intrat în conștiința țăranilor noștri trebuința reformei electorale. Au fost oratori localnici cari au atins și o mulțime de mizerii administrative ale comitatului. Țăranii își ascultau povestea atât de cunoscută lor și aprobau cu întreruperi. Și lui Rosenberg Ignác, deputatului jidan de Hațeg, i-s'au aruncat vehemente calificative binemeritate. Cei cari „s'au vândut pentru două coroane” au fost înfierăți și ei. Erau unii cari făceau parte din asistență șiși plecau capetele rușinați.

Preoți, învățători, funcționari de bancă și vrednici meseriași și negustori din Hațeg, toți erau pătrunși de adevărurile cari se spuneau cu însuflețire dela tribună. Sufragiul universal, reformele militare, oprirea națională, tălmăcite în frumoase discursuri elocvente, răpeau auditoriul.

Nu vom face aici rezumatul cuvântărilor ținute, căci fiind stenografiate de dl H. Stahl, vom da în numerele viitoare unele din ele. A plăcut și aici ca pretutindeni luminatul țăran Văsai din Satul-mic. Vorba lui așezată și limpede, fraza lui corectă și puternică, înțelepciunea lui scoasă din Sf. Scriptură a entuziasmat auditorul. Mărturisind un conservatism caracteristic țăranului nostru a vorbit despre strămoșii noștri dela Sarmisegetuza, despre iubirea de neam, despre păstrarea obiceiurilor și a portului. Frate române spunea cu glas potolit, să ne iubim neamul și limba noastră care e cea mai minunată din toate limbile lumii! Îți făcea o plăcere să ascuți pe acest orator popular, care nu spune fraze și nu caută efectul.

Adunarea a fost păzită de o companie de jandarmi sub comanda unui sublocotenent, iar din partea orașului a fost căpitanul de poliție, Lenkes József, un ungar care vorbește bine românește.

Retragerea cu torțe.

Abia cătră seară s'au terminat discursurile. Fruntașii noștri au fost invitați în primitoarea casă a d-lui Dr. V. Bontescu, care s'a ostenit mai mult pentru izbânda acestei mari adunări, iar mulțimea de țărani de prin împrejurimi a pornit spre vetrele ei discutând domol cele ascultate. Când s'a inserat hățăganii au făcut o frumoasă și plăcută surprindere deputaților noștri. O mare mulțime, purtând în mâni torțe aprinse a inundat piața aclamând pe deputați. În fața caselor d-lui Bontescu, manifestanții s'au oprit și au cerut în mijlocul unor urale nesfârșite să mai vadă odată

țiam soldați, și ce mult ne plăcea când o auziam strigându-ne pe numele nostru de botez, iar nu pe cel de familie. Bine înțeles, nu se putea obișnui dânsa cu ideea că pe o fată o poate chema numai Ionescu ori Popescu. Nu cred să fi amenințat vre-odată pe cineva cu raportul... Dojenile ei erau mai mult sfaturi pline de dragoste și de bunătate.

Pe mine mă atrăgea în deosebi, căci făptura ei aducea cu unele portrete de Domnițe și Voievode, și-mi evoca o lume romantică mai ales de când obișnuia să mă cheme la ea în odăiță, unde fiecare lucru părea că spune o duioasă poveste... Cuprinsul odăiței, lucrurile toate și ea însăși aveau un parfum discret datorit probabil săcușoarelor de flori aromite păstrate printre albituri și haine...

Din ce nimicuri simple înjghebase ea un interior elegant: un volănaș la o perdea, o dantelă pe un cearșaf, un șervețel brodat sub o vază de flori...

Doar covorul din perete era adevărat de Smirna. Cum de l'o fi putut scăpa oare din naufragiu?

Eram fericită când mă trimitea să-i aduc din odaie câte ceva. Întărziam la fiecare dată în contemplarea a două lucruri de acolo: portretul ei de când era tînără, și un mănunchiu de flori uscate, păstrate sub sticla unei rame.

În fața portretului mă întrebam întotdeauna: „să fie adevărat? A existat vre-odată o femeie așa de frumoasă? Ochii aceia negri au strălucit prin lume? Obrazul ăsta a putut să fie așa de fraged? Și ce contururi fine au buzele întredeschise, ce suris plin de înțelegeri!...”

Dar florile?... De ce le-o fi păstrat cu atâta

pe cei cari au cuvântat la adunare. La ivirea fruntașilor, tânărul avocat din Hațeg, Dr. Emil Șelariu într-o scurtă și frumoasă allocuție i-a salutat cu însuflețire. Au răspuns d-nii Dr. T. Mihali și părintele Dr. V. Lucaciu.

Concertul.

Această frumoasă manifestație politică națională trebuia încoronată prin o dovadă a culturii noastre. Corul condus de d. absolvent de teologie Aurel Medrea a surprins plăcut întreg auditoriul. Era binișor disciplinat, mi-se pare că nu e stabil, iar vocile pline ale tinerilor noștri au știut să învingă meteahna pavilionului desfăcut în care s'a cântat. A plăcut mult „Marșul” frumos al lui Costescu și popularul „Morar” al dulcelui Kiriac. D. Medrea, care dispune de o frumoasă voce de bas a cântat și solo: „Nona călugăriță” a lui A. Bena. Acompaniamentul corurilor l'a îndeplinit corect simpatia și tinăra d-șoară Florica Teodosie.

Pentru străini a mai fost însă o surpriză deosebit de plăcută: d-șoarele Florica și Roma Ciuciu. Cine putea să se aștepte că va găsi într'un orașel ca Hațegul două d-șoare române, cari să fie stăpâne pe o putere artistică atât de frumoasă? D-șoara Roma Ciuciu a cântat la violină *Fantasia* din „Lucia de Lamermoor” cu expresie și un temperament, cari au eucerit întreg publicul asistent, iar acompaniamentul d-șoarei Florica Ciuciu a fost desăvârșit.

Asemenea și „Floare fmi, floare trecui” de T. Brediceanu. Aici nota națională a câștigat mult publicul, dar și pe interpretatoare.

Aplauze furtunoase au răsplătit prestațiunile acestor două surori înzestrate cu mult talent, cari ar face bine să cultive cât mai mult arta muzicii, atât pentru ele cât și pentru societatea noastră românească care suportă încă multă cultură muzicală.

Dansul care a urmat a fost plin de vioiciune ca tinerețea dansatorilor. Frumoase domnișoare brune și mai puține blonde s'au întrecut în jocurile noastre naționale, așa că și acei cari nu știu să învârtescă nemțescul boston au putut fi mulțumiți.

Hațegul Românilor.

Orașul Hațeg este un centru firsec a acestei văi roditoare. Toate satele românești din împrejurime sprijinesc prin productul muncii lor acest orașel care ar trebui să fie cu desăvârșire românesc. Curat românesc. Multimea de jidani, cari se închină aici în două sinagoge și cari dețin întreg comerțul, ar trebui scoși afară din oraș și înlocuiți, iar cei 1600 de Români din 3300 de locuitori ușor se pot spori prin afluență dela sate. Cumcă putem să avem și noi un comerț dezvoltat în aceste părți o dovedesc dnii *Virgil și Cornel Popoviciu, d. Iuliu Popoviciu, Baciu, Selariu și Sbucnea*, cari toți au puternice prăvălii românești. Asemenea și argăsitorii și olarii hățegani ar putea să dea, intrat fiind în ei spiritul comercial, o frumoasă clasă de mijloc în Hațeg, singura cu care putem să imprimăm pecete românească orașelor așezate în ținuturile noastre. Banca „*Hățegana*” în fruntea căreia a ajuns acum un om de specialitate trebuie să și înțeleagă menirea în privința aceasta, căci toți acei cari au avut fericirea să asiste la adunarea de Sâmbătă, văzând puternica manifestație a forțelor românești, s'au depărtat cu lozincă: *Hațegul al Românilor*.

Negustori, industriași, meseriași români.

Ziarul nostru a hotărât publicarea unui tablou statistic al tuturor negustorilor, industriașilor și meseriașilor români din Ungaria.

Adresăm deci, tuturor celor interesați rugămintea să ne comunice cât mai în grabă numele firmei, orașul și strada unde se găsește atelierul sau prăvălia lor.

„TRIBUNA“

Greva din Anglia.

Londra, 18 August n.

Vremea! Așa-i vremea. Toate vin și toate se duc — cu vremea. Câte nu se pun pe seama vremii... Frig, cald, uned, secetă. Englezul mereu ți-se plinge de vreme. Cel puțin acum are și de ce.

Vremea e de vină pentru căldurile ce copleșesc orașele: vremea pentru seceta ce bântuie țara de un timp, amenințând culturile târzii de toamnă și pășunile, încât în multe părți e îndreptățită orice plângere. Și suferim cu toții. Verdeturi proaste și puține aduse și acele din alte părți. Laptele scump și nu ține pe căldură. Și multe asemenea.

Dar vremea de azi, cu toate bunurile și păcatele ei plătește, prin cei ce o trăiesc, greșelile trecutului. Așa îți vorbesc, în cor, ziarele discutând greva, care o săptămână sta să ne amenințe cu foametea. Da, o săptămână întreagă locuitorii Londrii au urmărit cu cel mai viu interes greva lucrătorilor din docuri și a cărașilor „orașului” ce adună ca la opt milioane de suflete.

Declarată în seara de 2 August în urma nereușitei ajungerei la o înțelegere, greva lucrătorilor din docuri deși nu se aștepta nimeni să o vadă ajunsă de temut, inspiră totuși dela început oare care îngrijorare. Căci, diviziunea muncii și specializarea la Englezi a luat astfel de proporții, încât organizarea prin care acest fenomen se menține părea a se întoarce în contra sa însăși. Astfel, dezvoltarea industrială la care a ajuns azi Anglia, permițându-i să fie piața de aprovizionare și desfăcere a unei bune părți a lumii, are și inconveniente ce ies din când în când la iveală: Prin firea lucrurilor Anglia nu poate avea depozite imense de alimente. Ce-i trebuie importă. O stagnare a importului, numai de câteva săptămâni, însemnează o reducere completă a rezervelor alimentare — foamete!

De aceea inspira îngrijorare greva celor care contribuie în așa de mare măsură la aprovizionarea locuitorilor, cu hrană. Numai câteva zile nu s'au lucrat la descărcarea vapoarelor și lipsurie începuse să se simtă! Prăvălii închise, ordine refuzate din cauză că nu se puteau executa, prețuri ridicate, goană în toate părțile spre a se asigura pe cât posibil hrana — parc'ar fi fost în timp de război.

Pornită la început pașnic, greva afecta numai vreo 20.000 lucrători, care în urma unui arbitraj au fost satisfăcuți în cererile ce formulară. Dar tocmai când se credea că lucrurile s'au potolit, chestiunea ia o întorsătură cu totul neașteptată. Cărașii, văzând ușurința cu care lucrătorii docurilor au obținut satisfacerea cererilor lor, declară și ei grevă. Lucrătorii împăcați — la lămuririle șefilor, bine înțelese — fac cauză comună cu ceilalți declarând menținerea grevei până la satisfacerea și a celorlalți. În două trei zile numărul greviștilor se ridică la 120.000. Și aproviziona-

rea cu ale hranei este oprită și pe apă și pe uscat. În docuri vapoarele, în gări trenurile așteaptă să fie descărcate — iar lumii suferă lipsă! Liniștea începe acum a fi turburată, căci cărașii caută să împiedice prin toate mijloacele orice distribuție, fie de alimente sau alte mărfuri care încep a se strica. Dar, ori cât sunt de dârzi, greviștii nu pierd simțul moralității: Se permite aprovizionarea spitalelor și a transportului nutrețului pentru vite. Organizațiile muncitorești stăpânesc astfel în toată puterea cuvântului. Interpelări în parlament, ajutorul dat de poliție — nimic nu poate sfărâma solidarizarea muncitorilor. Miniștrii sunt siliți să răspundă că ei pot numai *interveni* spre a împăca neînțelegerile, dar nu pot întrebuița sila. Toți sunt liberi și egali — aceste drepturi trebuie respectate. Așa înțeleg Englezii *liberalismul* pentru care se face atâta paradă în alte părți!

Ajunsă la astfel de proporții, greva se complica tot mai mult turburând viața celor ce nu vor decât pacea. Automobile și omnibusuri încep a simți lipsa. Depozitele de petrol sunt pe sfârșite iar vehiculele au nevoie să se retragă. Fabricile nu au combustibil sau nu mai au unde depozita marfa fabricată și sînt nevoite să oprească lucrul.

Arbitrajele continuă, dar par'că fără nici un spor. Londra începe a-ți face aparența unui corp descompus. Căldurile de nesuferit adaogă încă o notă de nemulțămire la priveliștea destul de tristă a orașului care numai în câteva zile s'a înspăimântat de aspectul *neplăcut* al „civilizației”...

Și acum vine greva cea mai amenințătoare: greva funcționarilor dela căile ferate. În Anglia, Scoția și Irlanda în cele mai multe orașe s'au oprit trenurile și nu mai aduc și nu mai duc călători.

Ce va aduce ziua de mâine? O împăcare sau izbucniri de patimă? *Cor.*

Despre declararea grevei se telegrafiază următoarele amănunte:

Londra, 19 August. — Greva căilor ferate e completă în nordul Angliei și în partea de miazăzi a țării Galilor. Greva nu e decât parțială în Anglia de miazăzi.

Se socotește la 200.000 numărul greviștilor. Mii de oameni cari sunt în vilegiatură nu se pot reîntoarce pentru afacerile lor din cauza grevei.

12.000 de minieri și lucrători din fabricile de oțel sunt siliți să nu lucreze tot din cauza grevei. Fabricile de bere din Burton nu lucrează aproape de loc.

Din cauza situației actuale, s'a părăsit ideea de a amâna parlamentul până la 24 Octomvrie.

Situația grevei s'a înrăutățit. Coletele poștale destinate pentru Scoția și Irlanda au plecat cu tren dar sub protecția trupelor.

Nici un tren nu a putut pleca din stația Marylbone; gara e fără lumină dela ora cinci după amiază.

Foarte puține trenuri circulă pe liniile metropolitane. Geamurile trenurilor au fost sfărâmate cu pietre de cătră greviști, între gările Victoria și Cristal-Palace.

Imprejurările stației Euston sunt ocupate de trupe.

Londra, 19 August. Orașul Liverpool a rămas astăzi noapte în întinerie, din cauza că toți lucrătorii dela uzina de electricitate s'au pus în grevă.

Fiți cu atenție la firmă!

GYULAY KÁROLY

Atelier de fotografii artistice, — de primul rang. —

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

— (Lângă Casina „Déavidéki.”) —

Fotografii și portrete, reproducții după fotografiile vechi și noul în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Ceice se provoacă la anunțul din „Tribuna” capătă 10% rabat. Fiți cu atenție la firmă.

Scrisoare din Sibiu.

Nu, n'am avut noi Sibiienii noroc de vreme frumoasă, în vara asta. Pururi înorat și rece, părea că bunul Dumnezeu din înălțimi, îndus de certele noastre, își încrețea fruntea, și de supărarea privirilor lui, cerul se turbura și lăcrima.

Negoiul cel înalt, ține și azi cu îndărătnicie la haina lui albă de zăpadă, și se învâie în mantă sură de nori, ca să nu s'apropie de el acel soim de târătoare, care se numește pe sine oameni, și să-i păteze cumva curătenia cu păcatele lor. Și-ascunde capul în ceață, singur și mândru, parcă voi să zice: „Rămâneți acolo în vale, voi viermi neputincioși, că înălțimile nu sunt pentru voi!”

Pentru asta câțiva înși, într-o scară, la Brote, i-am jurat răzbumare. Era și Vlaicu între noi. Se pregătea să plece cu Goga la Blaj, se pună la cale sborul pe câmpul Libertății. Atunci am hotărât, că după ce va sbura prin cele câteva centre românești, să-și ia avântul spre munte și legănat pe aripele paserei sale fermecate să treacă disprețitor peste îngâmfarea lor împietrită.

Participarea lui Vlaicu la serbările jubulare din Blaj, a răscolit toată lumea pe aici, și se pregătesc și cei greu de pornit, să meargă. Bătrânul mitropolit Mețianu va lua cârja sa de arhieru în mână și va pleca și el: și pe același câmp, unde Șaguna și Leményi au stat alături, unde moșii noștri sub binecuvântarea lor, au senturat jugul iobăgiei, și au făcut cel dintâi sbor spre libertate, noi nepoții, cu urmașii celor doi Vlădiei în frunte, vom binecuvânta țărana lor și cel mai ales dintre noi, se va înălța de pe pământ, plutind în văzduh ca un simbol al biruinții.

Prorocese unui că atunci când Vlaicu se va ridica întâiaoară de la pământ, va isbucni un chiot nebun de bucurie, o beție va cuprinde simțurile oamenilor, încât străinii, cari nu s'au cunoscut se vor îmbrățișa ca frații, dușmanii se vor săruta, și cele două gazete ale noastre „Tribuna” și „Românul” vor cădea una în brațele celeilalte, cerându-și iertare.

Și e de crezut că ceiace nu i-au reușit lui Xenopol și lui Iorga și la toată lumea de bine, care stărnesc de pace, va reuși fălăitului de aripi al lui Vlaicu.

Sunt momente în viața omului, când îl iau sentimente de generositate în stăpânire, încât e în stare să îndindă mână de pace celui mai mare dușman al său.

De aceia aș da gazetelor sfatul să cânte 'n surdină, și se scoboare glasul certelor până să apropie zilele de sărbătoare. E obiceiul din bătrâni, că înaintea sărbătorilor mari se ține post, se fac rugăciuni și se pocăiesc oamenii păcătoși.

Să-i lăsăm să se coboare în sufletele lor, să-și cântărească păcatele și să-și le ispășească.

Se poate că vor veni unii curății, de ele la sărbătoarea cea mare națională.

Căci la urma urmei, ce rost are să răscolim farmecul păcatelor, să le întindem ca pe niște cârpe murdare la soare, și astfel să îndărătnicim pe cei păcătoși?

Biserea a învăluit mărturisirea păcatelor cu sfîntenia tainei. Să aruncăm și noi acel sfânt vâl peste ele.

O cer asta în numele multor tovarăși de-ai mei.

Și de ce adevă, n'am avea unul din cei mici, spre pildă, — cari ni-am păstrat eugetul curat, cari mai purtăm în suflet un sâmbure de idealism, cari ne-am dedat să credem în oameni, cari am idolatriat pe cei ce luptă pentru desrobirea neamului românesc, cari am privit în d. Goldiș bunăoară, un apostol al cauzei românești, — zic, de ce n'am avea dreptul să protestăm împotriva uciderii, acestor dragi comori sufletești, cari ne încălziau și ne alintau?

Aceste credințe ale noastre ne dădeau o putere, ne erau razim în viață, — de ce ne lăsați fără ele?

V'ați dat seama ce rană faceți sufletului nostru când ne-arătați pe d. Goldiș, în care noi am erezut, cum ani de zile, a lucrat împreună cu Mangra, urmărind același scop, când desvăliți uneltirile lui împotriva fericitului episcop Popea, când arătați corespondențele lui cu Ionescu, lingșirile față de Tisza și Aponyi?

Bănuți d-voastră ce dezastru s'a produs în inimi, când ați tradat lumii că un deputat român, un stâl al partidului național, un îndrumător

cu peana și cu cuvântul al neamului românesc, a seos număr ungurese din ziarul d-voastră, ca să intre în grațiile lui Tisza?

Și-a dat d. Goga seama, când a spus despre un fruntaș al nostru ca d. Goldiș, că în aceiași vreme, când declamă naționalism la adunări, de altă parte măgulește pe un trădător ca Șeghescu și i-se închină lui ca unui al doilea George Lazăr al școalelor românești?

Și când d. Goldiș, se indignază împotriva acestei infamii, și strigă că nu-i adevărat, stim. domnii Triteanu și Lupaș, cari declară naintea lumii din Sibiu că d. Goldiș a recunoscut altădată în fața lor faptul acesta, zic știu dlor că greutatea afirmațiunilor dlor a omorât credința noastră, în oameni, și ne sfarmă acel chip frumos al dlui Goldiș pe care noi l-i păstrăm într'un colț al sufletului nostru?

Se poate dle Iorga, gunoiul să fie rațiunea de a fi a unei redacții pe care o conduce un bărbat ridicat, la această cinste de comitetul partidului nostru național și de toți fruntașii unui popor?

Ah, lăsați-mă să protestez din tot adâncul sufletului meu împotriva acestei cruzimi, cu cari omorâți credințele noastre.

O fi adevărat ce spuneți d-voastră dar, răspundeți vă rog, noi fără credință ce ne facem?

Și atât ne-au fost de scumpe aceste dragi credințe moarte.

Unul din mulțime.

Scrisoare din Brașov.

Domnul din țară. — Tradiția literară în Brașov. Ce se tipărește azi. — Broșura lui Valerică. — Un caz curios.

Brașov, 19 August.

De cum încep vacanțele, o categorie a populației Brașovului dispăre. Sunt elevii liceelor recrutați din diferitele părți ale pământului românesc. Se duc și nu mai vin decât toamna, când tăcuta pajiste din Groaveri se umple iarăși de viață, de răsede, de strigate argintii, când de-a lungul aleelor presărate cu foi veste de castani întâlnești iarăși figura simpatice a visătorului student de liceu. Se duc și dacă se despopulează Scheinul, în schimb vine o altă populație românească în Brașov. Sunt domnii din țară, cari se opresc de regulă în centrul orașului. Majoritatea sunt burghezi cinstiți, cari, îngroziți de căldură, și-au făcut bagajele, și-au luat în buzunar un lexicon francez-român și au pornit „în străinătate”.

Localnicii pot să-și spună imediat naționalitatea „domnului din țară”. Românul burghez, convins că e în țară străină, vorbește de regulă o franțuzească învățată cum a dat Dumnezeu. Știe unde e berea mai bună, care-i cafeneaua în care se găsește ziare din București și din Paris și face imediat o samă de cunoștințe cu sentimente dubioase față de valahi. În schimb ovreul, și-ret ca totdeauna, vorbește, par'că demonstrativ jargonul lui iudeo-român, nu se sfiește, când simte că în jurul lui sunt câțiva candidați de advocați români, să critice tot ce vede, ridicând în slavă lucrurile și oamenii din țară. Se recomandă Rozescu, având grija să-și ascundă cartea de vizită, pe care-i scris negru pe alb Rosenberg. Amândouă tipurile fac însă excursiuni la Tömös, Zaizon și Rojnyo, ca și când Timișul, Zizinul și Râjnovul românesc ar fi dispărut de mult. Că ar fi existând în acest oraș instituțiuni românești vrednice de atențiunea „domnului din țară” nu se știe. Dar nici nu e nevoie. Și apoi Brașovul nu s'a ilustrat în timul din urmă prin nimica. N'are nici măcar o stație B. M. Nici ruletă, nici călușei.

*

Și cu toate acestea, acest oraș vrea cu orice preț să însemneze ceva în ce privește mișcarea literară. Nu vrea cu nici un preț să renunțe la firul tradiției rămase în urma binecuvântatului de noi toți, în urma neamțului Ilrășilă, tradiție continuată de oameni de bine ca Aron, Barac și alți scriitori, printre cari bibliografia îl numără și pe Anton Pan. Brașovul a fost și rămâne orașul, în care au văzut și vor vedea lumina zilei atâtea cărți și broșuri românești.

Stăpânit de eternele legi ale evoluției, Brașovul ne-a dat multe tipărituri interesante din toate punctele de vedere. În ce privește genul a-

putut totuși produce electricitatea necesară pentru luminarea străzilor principale. Chiar clădirile publice au fost prost luminate.

Teatrele au fost închise. Ziarele nu au putut apărea decât în format redus. Cavaleria și infanteria circula pe străzi pentru a împiedeca eventuale turburări.

La Liverpool nu se mai vorbește de grevă ci de război civil.

Bărbații din toate categoriile se angajează ca poliști pentru apărarea averii și vieții locuitorilor.

Aseară se observa pe stradă o liniște inexplicabilă, care a putut permite soldaților puțină odihnă înainte de sosirea schimbului.

Se bănuia la început că sub liniștea aparentă se prepară turburări grave.

S'a putut însă stabili că și poporul grevist e obosit și stors de foame, deoarece hrana strict necesară nu se mai poate procura decât pe prețuri exorbitante.

Cetățenii pacinici se tem să călătorească cu trenul. Din această cauză, puținele trenuri cari puteau fi puse în mișcare înaintea declarării grevei, făceau drumul fără pasageri. Brutăriile au fost închise ieri, și pâine nu se mai putea găsi nicăieri. Restaurantele și magazinele de alimente au fost închise aseară de vreme, iar azi de pe la orele două. Trei crucișătoare păzesc vasele ancorate în port.

Londra, 18 August. Astă noapte au avut loc la Liverpool lupte disperate între popor, poliție și armată. Numărul răniților de ambele părți e foarte mare. Armata a făcut uz de arme.

Mulțimea a asediat depoul tramvaelor electrice, care era insuficient păzit. Tot ce se afla în depou a fost distrus și ruinele vagoanelor au fost apoi incendiate.

O companie de soldați a fost adusă în grabă pentru a risipi mulțimea. Soldații fură însă atacați cu focuri de revolver. După ce somă mulțimea să se retragă ofițerul comandă foc.

La orele două noaptea a avut loc în cartierul portului o luptă teribilă între greviști, armată și poliție. Mulțimea a ridicat baricade. Din cauza lipsei de lumină soldații umblau cu faele.

În momentul când poliția vroia să aresteze mai mulți greviști, camarazii lor se opuseră și o luptă sângeroasă se născu între mulțime și armată care făcu uz de arme.

Numărul răniților căzuți în această luptă trece de 200. Mulți dintre cei mai grav răniți a încetat din viață.

Informații precise asupra celor petrecute lipsesc.

Invingerea greviștilor.

Londra, 21 August. Greva generală s'a sfârșit. Guvernul Angliei a luat atitudine în favorul greviștilor și a făcut presiune asupra societăților căilor ferate, cari în cele din urmă s'au dat învinse și au încheiat cererile greviștilor.

Azi dimineață toți greviștii și-au reluat lucrul.

Deși greva generală a ținut abia trei zile, pagubele pricinuite sunt enorme.

Greva a costat viața la 19 înși; 450 sunt răniți și peste o mie de înși au fost arestați. Societățile au pierdut 14 milioane de coroane, greviștii au cheltuit vre-o 4 milioane.

Aviz abonaților.

Abonații noștri cari nu și-au înnoit încă abonamentul pe semestrul al II-lea al anului curent sunt rugați să binevoiască a-l înnoi ca să nu li-se întrerupă expediarea regulată a ziarului.

De-asemenea sunt rugați toți abonații noștri în întârziere cu plata abonamentului să grăbiască cu achitarea sumelor ce ne datoresc, ca să nu fim siliți a întrerupe trimiterea ziarului pe adresa lor.

Abonamentul la „Tribuna” este:

pe un an	—	—	—	28.—	cor.
pe 1/2 an	—	—	—	14.—	cor.
pe 1/4 an	—	—	—	7.—	cor.
pe 1 lună	—	—	—	2.40	cor.

cestor tipărituri, observăm contraste izbitoare. Dela „Halima” lui Barac, ne-am trezit că Braşovul ne dă Lalimana doctorului Vaida, dela „Sonorul” lui Ucenescu, ne-am trezit cu frumos răsunătoarele plânso-cânturi ale lui Valerică dela Turda. Mă rog, evoluţie şi pace! Că pentru volumele celor două poete, cari au îndrăzneala să domicilieze în cetatea lui Samurache, nu s'a găsit hârtie şi tipar, e altă chestie. Astăzi Braşovul e centrul, în care se tipăresc scrierile politice ale înţelepţilor noştri.

Uite: De pildă mai zilele trecute Braşovul ne-a dat o nouă scriere politică de o valoare ce nu se poate pretui. E cartea lui Valerică dela Turda „Comitetul Naţional şi „Tribuna”, un rezumat şi câteva învăţături. Seninul filosof, care ar putea înlocui Vesuviul cu Tâmpa, ne spune că seopul dumnealui este „să documenteze mai ales scriitorilor grupaţi în jurul „Tribunei” cât de greşită este credinţa lor că prin critici ziaristice ţinute chiar şi în tonul cel mai obiectiv, şi serios, poţi edifica ceva, poţi îndrepta moravuri rele sau poţi spera într-o primenire a valorilor publice”. Şi aceasta o dovedeşte. O dovedeşte cu vârf şi îndesat. Ce rost au broşurile politice dela Braşov decât să arate că „moravurile rele” nu s'au îndreptat în urma criticelor obiective? Şi câtă dreptate are acest Mesia, care de atâtea ori va fi călcat pe urmele lui Mihai, când scrie: „că înfierarea în foi a multelor păcate naţionale, cari incontestabil bântuiesc corpul naţiunii, nu numai pe terenul politic, ci şi pe cel social-cultural, a stârnit resenz şi patimi”.

Apoi, văzând furia anumitor simandicoase nutre, să mai vină cineva să ironizeze pe filosof! Vorba lui Zoilă, gruparea din jurul „Tribunei” e neonestă, pentru că a înfierat păcatele, deci ea trebuie să dispară...

Aşa ştie Braşovul să-şi manifesteze puterea de viaţă şi demnitatea românească. Braşovul oficial bine înţeles. Zilele acestea am văzut încă o scenă, care m'a pus pe gânduri. În biroul unui prietîn. Stam aşa, comentând gestul lui Viotor Eftimiu, care declarase că mai bine pleacă din Braşov decât să închirieze camera, în care e stat Horea cât timp a corectat broşura doctorului Vaida. O, doctorii aştia dela Lipsa au avut un rol aşa de mare în ce priveşte alecătuirea simpaticului pamflet. Unul l'a crestat la Braşov, a refăcut serisoarea cătră Goga, altul i-a bătut toba la Bucureşti. Ce triumvirat adorabil de doctori! Pomenişte, doamne: Alexandru, Ion, Horea...

Conversaţia noastră fu întreruptă de două dame, cari veniseră cu o listă de subscripţie pentru ...monumentul martirilor escutaţi la Arad. Nu se îndoiau în gestul galant al valahului. Surprinderea lor a fost însă mare, când acesta le-a răspuns scurt:

— Dacă ar fi un monument românesc, eu plăcerc. Aşa însă nu! Au plecat mirate de gestul hotărât al Valahului.

— De ce n'ai luat listele să vezi câţi Români au subscris...

— Aş fi roşit de ruşine în faţa lor. Ai noştri sunt delicaţi cu damele dar de multe-ori aşa de nedelicaţi faţă de sufletul nostru românesc!...

În ochii lui ceteam atâtea revoltă. Şi cum el se preumbla agitat prin birou, mă gândeam la sutele de intelectuali de-ai noştri, cari, chiar de nu vor subseric nimica, vor căuta să scape prin tangentă, ocolind adevăratul motiv, care-i face să nu dea banul lor pentru glorificarea martirilor unui neam străin. În orice caz, îmi părea curioasă excepţia asta într-o atmosferă aşa de înăbuşitoare. Atâtea curaj şi atâtea neprefăcută mândrie e totuşi prea mult aici. Avis şefului şi tuturor fruntaşilor dintâi

Correspondent.

Dr. VICTOR GRAUR.

Medic universal, medic şcolar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I
În faţa palatului administrativ (comitatului)

Portul naţional.

De Victoria Erdélyi.

(Urmare).

Văzut-aţi vreodată în ploaie mare venind ţărancele dela câmp cu poalele ridicate peste genunchi şi cu ele lipite de şold. Nu cred să vă fi scandalizat că aţi admirat numai gustul ei estetic cum ştie să potrivească vestimintele ude.

Portul estetic ridică persoana întreagă, dar pentru acest scop, este de trebuinţă o lungă şi profundă observare mai ales din partea femeilor din clasa inteligentă.

Nu este destul ca să îmbraci portul, ca să fii şi frumoasă, trebuie să ştii să-l porţi aşa precum îl poartă ţărancele, natural.

Ca să vorbeşti o limbă corect, se recere obişnuire la pronunţare, mai mult decât gramatică, trebuie să observi cum pronunţă, cum modulează vocea unul care se ţine de aceea naţie, asemenea şi portul dacă voieşti să-l porţi, trebuie să studiezi femeia al cărei port l'ai adoptat, să studiezi legătura între diferitele bucăţi cari compun portul, până la cele mai neînsemnate, să studiezi ţinuta, umbletul, mişcarea ţărancei, căci numai astfel vor şti să poarte femeile din societate cu înlesnire portul naţional, şi atunci vor vedea că prin el ele numai câştiga pot trebuie însă să nu fie capricioase, ci să aleagă ce se potriveşte persoanei lor, tot aşa precum au să aleagă şi în costumele moderne. Pentru ce să pretindă dela portul naţional ceea ce nu pretind dela modă?

Poporul nostru este tare conservativ, el ţine tare la satul său natal, el se năzuieşte ca lumea întreagă să ştie că el din care regiune, din care sat este, şi aceasta voieşte el să iasă la iveală şi în portul său.

Câte o comună are port deosebit de regiunea în care se află. Comunele aceste ar trebui studiate, din punct de vedere etnografic, deoarece dau cu socoteala că un grup de popor care are tot acelaşi soi de port trebuie să aibă oareşi-care cauză pentru care s'a grupat aşa, precum e şi nu altcum. Nu cred că aceea să fie fără de nici o cauză, numai aşa din întâmplare. În natură nu se iveşte ceva numai aşa din întâmplare, toate au cauza lor. Aceste grupări de porturi să conservă, deşi comuna se ţine de alt judeţ, deşi comerţul lor de sute de ani este purtat în o direcţiune unde este alt port. Portul lor se continuă în altă direcţiune, într'un grup din care ei pot fi smulşi prin împărţirea nefirească a împrejurărilor.

Acesta asemenea este un argument, că portul naţional conservă în sine o tradiţie care este a se limpezi prin studii serioase.

Dar nu este destul că portul este regional, ci el arată pentru fiecare comună deosebite, aşa în cât cel care a studiat porturile ştie să deosebească portul regional, dar şi acela al fiecărui sat.

Spiritul artistic al femeii române mai face deosebire şi pentru persoana proprie, aşa încât nu vei afla într-o comună două femei cari să aibă porturi de tot asemenea, deşi în esenţă sunt tot acelaşi port.

Din aceasta împrejurare trebuie să admiri isteţimea femeii române.

Portul naţional trebuie folosit aşa precum se află el la popor, pentru că precum am zis la el portul este urmarea experienţelor de sute de ani.

Nu este artistic nici decum să modernizezi portul naţional. Nu i-se potriveşte portului frizura modernă, nici gheţele tăiate, ori eiorapi transparente, nici corsetul, cari toate schimbă forma originală a trupului. Corsetul, de pildă, trebuie înlocuit cu un pieptărel de pânză, care susţine dar nu schimbă nimica, în loc de gheţele sunt a se folosi ori opineile cari dau un mers uşor de căprioară, ori călţuni negri, sau mai bine roşii, precum purta mai demult naţia, înainte de a fi devenit prea practică în dauna frumosului.

Portul naţional nu permite multe fuste cari au început altcum să iasă din modă şi la portul internaţional.

Poala are să fie aşa precum o cere portul, mai strîmtă, nu largă. Nu este iertat să o lungim sau scurtăm după capriciu.

Trebuie să observăm cum o poartă femeile noastre, să nu facem port extraordinar, că atunci nu mai este port, ci costum.

Nu sunt toate femeile din o regiune asemenea de înalte şi subţiri, totuşi poartă acelaşi port şi lor li-se potriveşte, pentru ce nu li-s'ar potrive

şi femeilor inteligente? Doar şi un compliment ca să-l faci graţios, trebuie să-l înveţi şi să-l xerecizezi.

Nici nu ai crede ce cochetărie este în ţinele noastre, cum ştiu ele să potrivească deosebitele părţi, ca să formeze un ceva complet, de gălaş. Simţul lor estetic nu permite ca să amestece părţile din porturi diferite. Ele ştiu că, numai aşa se potriveşte portul naţional dacă se poartă în întregime iar nu o bucată din un port, alt din altul. Amestecând bucăţile din diferitele porturi se produce un costum de bal mascat.

Ce ar zice femeile noastre cari poartă vestiminte internaţionale, la un port care în parte e fi rococo, în parte empir, după moda de acum şi frizura purtată de madam Pompadur?

Aceasta ar trebui să şi-o însemneze femeile noastre şi să se conformeze acestui principiu, să aleagă portul potrivit. Avem, mulţumită Domnului, sorturi diferite, cari se potriveşte pentru feme subţiri, pentru mai corpulentă, pentru mieci, pentru înalte. Să nu se capricieze la un port care nu li-se potriveşte, pentru că acest capriciu are drept urmare că se disgustă, şi în fine, pe nedrept, despreţuiesc portul acela frumos care le şade bine şi zeitelor din Olimp.

Portul naţional trebuie să fie trainic, adică din material care rezistă bine uzului, spălatului şi luminii soarelui. Dacă el nu se face din material bun în scurtă vreme pierde din culoare. Costă prea mult, dacă tot mereu trebuie să faci un port nou, fiind făcut din material bun nu pierde din culoare ci câştigă în preţ întotdeauna covoarele ţesute cu sute de ani înainte, pentru că culorile devin cu vremea mai blânde, mai dulci.

(Va urma).

Raportul general

al comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român” către adunarea generală, convocată în Blaj, la 28 şi 29 August 1911.

Membrii. — Despărţămintele. — Prelegerile populare. — Conferinţele. — Instrucţia analfabeţilor.

Suntem în plăcută situaţie de-a putea publica de pe acum raportul comitetului central al „Asociaţiunii” către adunarea jubilară din Blaj şi de a da astfel publicului nostru orientările necesare asupra bogatei activităţi ce au desfăşurat vreme de un an conducătorii celui mai scump aşezământ cultural al nostru:

Onorată adunare generală!

Activitatea ce-a putut-o desfăşura Asociaţiunea pentru răspândirea culturii şi literaturii în sânul poporului românesc, în cursul anului trecut, 1910, reiese limpede din informaţiile amănunţite pe cari le înşirăm mai la vale.

Înainte de a trece la înşirarea datelor privitoare la activitatea instituţiunii noastre, comitetul central îşi îndeplineşte o tristă datorinţă raportând că Asociaţiunea, de curînd, a pierdut pe veneratul ei preşedinte Iosif St. Şuluţa, care a fost unul dintre sufletele mari ce-au lucrat neîntrerupt pentru înaintarea noastră culturală. Dela întemeierea Asociaţiunii până în primăvara acestui an, când s'a stins, a fost mereu între cei dintâi sprijinitori ai ei, iar în cei zece ani din urmă fiinţa lui era coneresentă cu viaţa instituţiunii, pentru interesele căreia n'a cruţat nici o jertfă şi nici o ostentală. Comitetul central s'a şi îngrijit ca la înmormântare să i-se facă toate onorurile, ce se cuveneau unui octogenar, ce a trăit o viaţă bogată în fapte bune şi frumoase. Ca să-i eternizeze memoria, a comandat, pentru sala de şedinţe a comitetului central, un portret lucrat în oleu, aşezându-l alături de ceilalţi preşedinţi ai Asociaţiunii. Dela adunarea generală de anul trecut până astăzi, au mai înecat din viaţă mai mulţi membri fondatori, pe viaţă şi activi ai Asociaţiunii, între cari amintim, în special, pe binefăcătorii Dr. Grigorie Săndeanu şi Dr. Gh. Anca, cari şi-au lăsat întreaga avere Asociaţiunii spre scopuri culturale şi pe Petru Pană, originar din Săcele, care a făcut Asociaţiunii o donaţiune de

10 mii lei. Numele membrilor decedați sunt înscrise în anexa I a acestui raport. Invităm On. adunare generală să deie expresie durerii sale pentru aceste pierderi și îndeosebi pentru pierderea mult regretatului președinte Iosif St. Șuluțu și a binefăcătorilor Dr. Grigorie Săndeanu Dr. Gh. Anca și P. Pană.

În ce privește numărul membrilor Asociațiunii, avem onoare a Vă raporta, că până la 1 August a. e. a avut următorii membri: onorari 9; secțiile 25 activi și 24 corespondenți; fondatori 118; pe viață 316, activi (ordinari) 1939, în total 2431; numărul membrilor s'a sporit deci cu 395 în curs de un an. Pe lângă acești membri instituțiunea noastră, până la 1 August n. a. e., a mai avut aproape 11.000 de membri ajutători, cei mai mulți țărani, ceea ce înseamnă un moment nou și de cea mai mare importanță în viața instituțiunii noastre. Iubileul de 50 de ani al Asociațiunii îl serbăm deci cu aproape 14.000 de membri și nădăjduim că numărul lor în anii viitori va crește mereu, căci instituțiunea noastră începe să trăiască în conștiința poporului nostru, ca un așezământ de mare însemnătate pentru înaintarea și întărirea culturii noastre naționale.

Lista membrilor se găsește în anexa a II-a și a III-a a acestui raport. Informații amănunțite despre membrii ajutători, împreună cu o statistică după ținuturi și profesii, o vom publica numai la sfârșitul anului, fiindcă numărul lor e în continuă creștere.

Informațiile despre activitatea despărțămintelor le vom începe în activitatea despărțămintelor, cari s'au dovedit a fi cele mai importante organe de propagandă culturală ale instituțiunii noastre.

Dintre cele 60 de despărțăminte câte a avut Asociațiunea la sfârșitul anului 1910, 40 au desfășurat o activitate multămitoare și anume: 1. Abrud-Câmpeni, 2. Agnita, 3. Aind-Teiuș, 4. Becicherecul-mare, 5. Beiuș, 6. Bistrița, 7. Blaj, 8. Bocea, 9. Brad, 10. Bran, 11. Brașov, 12. Cluj, 13. Dicioșanmărtin, 14. Gherla, 15. Hăteș, 16. Hida-Huedin, 17. Lăpușul-ungureș, 18. Lugoj, 19. Mediaș, 20. Mercurea, 21. Mociu, 22. Murăș-Ludoș, 23. Murăș-Oșorhei, 24. Murăș-Uioara, 25. Năsăud, 26. Noșich, 27. Orade, 28. Orăștie, 29. Oravița, 30. Reghin, 31. Săliște, 32. Sănmiclăușul-mare, 33. Sătmăr-Ugocia, 34. Sebeș, 35. Sibiu, 36. Șimleu, 37. Tășnad, 38. Turda, 39. Vârșet, 40. Zărnești. Deși chiar activitatea unora dintre despărțămintele înscrise mai sus lasă de dorit, totuși le-am înscris între despărțămintele active, fiindcă împrejurările între cari lucrează sunt grele și fiindcă suntem încredințați, că oamenii puși în fruntea lor lucrează cu însoțire pentru a trezi poporul dela sate din întunecul neștiinței.

Celelalte despărțăminte n'au desfășurat aproape nici o activitate pentru răspândirea culturii în popor, ba unele nici n'au funcționat. Numărul despărțămintelor active în cursul anului 1910 a crescut totuși cu 11 față de anul 1909, așa că progresul ce l-au făcut aceste organe al Asociațiunii, e destul de multămitor. Și semnele din anul acesta promit, că în câțiva ani aproape toate despărțămintele își vor împlini conștiința datorită față de cultura națională.

Activitatea cea mai însemnată a despărțămintelor a fost răspândirea culturii între țărani și căturali, aranjând prelegeri populare, conferințe, reprezentații teatrale, șezători culturale, cursuri de analfabeți, expoziții și înființând agenturi și biblioteci populare la sate.

Comitetul central pentru a înlesni ținerea prelegerilor populare la sate, în cursul anului 1910 a împărțit ajutoare de câte 100 cor. următoarelor despărțăminte:

1. Abrud-Câmpeni. 2. Alba-Iulia. 3. Beiuș. 4. Brad. 5. Brașov. 6. Ludoș. 7. Lugoj. 8. Mercurea. 9. Năsăud. 10. Orade. 11. Panciova. 12. Săliște. 13. Sebeș. 14. Șimleu, iar desp. Bistrița, 200 cor. și despărțămintelor Turda și Zărnești câte 50 coroane.

Aceste 17 despărțăminte, cari au primit suma de 1700 cor., au ținut în total, 305 prelegeri populare, dintre cari Brașovul a ținut 44, Năsăudul 51 și Săliștea 68. N'a ținut nici o prelegere, deși a primit ajutorul de 100 de cor. desp. Alba-Iulia, din cauza împrejurărilor excepționale, iar câteva despărțăminte au ținut un număr mai mic de prelegeri: Beiuș, 6, Mercurea, 6, Murăș-Ludoș, 7, Panciova, 1, Șimleu, 5, Turda, 2, deși fiecare era obligat să țină cel puțin 10 prelegeri.

Numărul prelegerilor populare ținute în cursul anului 1910, împreună cu cele ținute de conferențiarul agronomic, după cum se poate vedea din anexa IV și V, e de 497, prin urmare arată un spor de 86 de prelegeri față de anul 1909. După informațiile primite dela domnii directori ai despărțămintelor, aceste prelegeri au fost ascultate aproximativ de 100.000 de țărani.

Ca să se vadă ce chestiuni s'au tratat în cele 502 prelegeri, am întocmit următorul tablou:

1. Despre chestiuni culturale, sociale, morale — și religioase s'a vorbit în —	133
2. Despre Asociațiune și scopurile ei —	60
3. Despre economie și ramurile ei în —	97
4. Despre igienă în —	58
5. Despre istorie și geografie în —	22
6. Despre chestiuni financiare (asigurări, însoțiri etc.) în —	49
7. Despre chestiuni practice de prept în —	18
8. Despre limbă și literatură în —	26
9. Despre industrie și comerț în —	7
10. Nu e indicat subiectul la —	27
Total	497

Cum vedem cele mai multe prelegeri au tratat chestiuni culturale, sociale și economice. Trebuie să constatăm cu plăcere că în anul 1910 s'a dat o mai mare atențiune ca în trecut chestiunilor privitoare la organizarea economică a țăranimii prin însoțiri.

E interesant să se știe, cari profesii din pătura noastră cărturărească sprijinesc mai intensiv Asociațiunea la răspândirea cultului în popor. Spre acest scop am întocmit următorul tablou al conferențiarilor populare, împărțindu-i după profesii:

82 de preoți au ținut — —	140	prelegeri
61 de învățători au ținut — —	104	„
22 de profesori au ținut — —	92	„
19 advocați au ținut — —	37	„
17 funcționari de bancă — —	29	„
2 agronomi au ținut — —	16	„
5 medici au ținut — —	9	„
1 farmacist — —	1	„
14 funcționari adm. au ținut — —	18	„
1 inginer a ținut — —	—	„
5 studenți au ținut — —	9	„
1 veterinar a ținut — —	11	„
1 femeie a ținut — —	1	„

la 29 neindicată profesiunea conferențiarului.

Total 231 conferențieri au ținut 497 prelegeri

Din acest tablou rezultă că preoțimea și dascălimea, cum era și firese, au ținut cele mai multe prelegeri, și anume $\frac{2}{3}$ iar restul profesiunilor numai $\frac{1}{3}$ parte din toate prelegerile.

La acest loc trebuie să amintim că dela 1 Septembrie 1910, Asociațiunea a avut și un conferențiar agronomic, angajat provizor pe un an, ca să eutriere despărțămintele și să dea țăranimii îndrumări practice din domeniul economiei. În cursul anului 1910 conferențiarul agronomic a ținut în total 13 prelegeri populare, după cum se poate vedea din anexa V.

Dela 1 Ianuarie până acum a mai ținut, în 18 comune 36 de prelegeri. Cu ocazia fiecărei prelegeri a tratat și chestiunea tovarășilor, stăruind pentru înființarea lor. Informații despre activitatea conferențiarului agronomic se găsesc în raportul său adresat comitetului central și publicat sub anexa VI.

În cursul anului 1910 s'au continuat și conferințele pentru căturali. În 14 despărțăminte s'au ținut în total 61 de conferințe. Lista conferințelor ținute în cursul anului 1910 se găsește în anexa VII a acestui raport. Conferințe sistematice s'au ținut numai în Bistrița, Blaj, Brad, Brașov și Sibiu. În cursul anului 1910 comitetul central a introdus și sistemul schimbului de conferențieri, cu scop de a încheia legăturile culturale dintre intelectualii din diferite centre. Schimbul de conferențieri se va continua, după putință, și în viitor, fiindcă s'a dovedit a fi foarte folositor și necesar pentru căturalimea noastră.

Cincisprezece dintre despărțăminte (Becicherecul-mare, Bistrița, Blaj, Brad, Brașov, Gherla, Hida-Huedin, Mediaș, M.-Uioara, Orăștie, Săliște, Sibiu, Șimleu, Tășnad și Zărnești) au mai aranjat, pe lângă conferințe și prelegeri, reprezentații teatrale, serate artistice-literare, cu cântece, declamațiuni și cetiri. Lista acestor producțiuni se găsește în anexa a VIII-a. Atât conferințele cât și seratele artistice-literare înseamnă

o viață nouă în sânul despărțămintelor. În special remarcăm cu plăcere șezătorile culturale ce au început să se aranjeze la sate, cari, în viitor, nădăjduim că se vor ține sistematic și regulat.

Pe lângă această activitate, despărțămintele în cursul iernii 1909—10 s'au ocupat și cu instrucția analfabeților. Cursuri cu oarecari rezultate s'au ținut în următoarele zece despărțăminte:

1. Becicherecul-mare, în 1 comună, au învățat a serie și ceti 18 analfabeți.
2. Cluj, în 2 comune, au învățat a serie și ceti 31 de analfabeți.
3. Dicioșanmărtin, în 7 comune s'au ținut cursuri, în 3 comune cu rezultat.
4. Gherla, în 2 comune, au învățat a serie și ceti 65 de analfabeți.
5. Ibașfalău, în 1 comună, au învățat a serie și ceti 7 analfabeți.
6. Lăpușul-ungureș, în 2 comune, au învățat a serie și ceti 12 analfabeți.
7. Mercurea, în 1 comună, au învățat a serie și ceti 10 analfabeți.
8. Murăș-Ludoș, în 5 comune, au învățat a serie și ceti 76 de analfabeți.
9. Sibiu, în 1 comună, au învățat a serie și ceti 17 de analfabeți.
10. Zărnești, în 1 comună, s'a încercat, dar fără rezultat.

În cele zece despărțăminte s'au ținut deci 23 de cursuri în cari au învățat a serie și ceti cam 236 de analfabeți. Informațiuni amănunțite se găsesc în anexa IX rubrica V. Trebuie să ne mulțămim și cu aceste rezultate modeste, cari în viitor de asemenea sperăm că se vor continua cu mai multă însoțire și sânguință. Ținerea acestor cursuri, în viitor, va fi înlesnită și prin Abecedarul dlui I. Bota, la tipărirea căruia Asociațiunea a contribuit cu suma de 100 cor. și pe care biroul central l-a recomandat tuturor despărțămintelor spre întrebunțare. Tot la acest loc amintim abecedarul dlui învățător N. Iosif, premiat de Asociațiune, care nu s'a tipărit din cauza lipselor mijloacelor materiale. Când comitetul central va dispune de suma destul de considerabilă ce o reclamă tipărirea acestui Abecedar, nu va întârzia a-l edita și al pune la dispoziția celor ce se ocupă cu instrucția analfabeților.

(Va urma).

INFORMAȚII.

A R A D, 21 August n. 1911.

Episcopii noștri la Blaj.

Avem informația pozitivă că la serbările culturale dela Blaj vor participa toți arhiepiscopii bisericilor române. În chipul acesta măreția serbărilor promite să ia proporții de o însemnătate istorică, Blajul asupra căruia s'au deslănțuit atâtea minunate vijelii în trecut și asupra căruia și-au revărsat splendoarea atâtea clipe de înălțare ale neamului nostru își va îmbogăți analele cu o faptă de nespuse însemnătate culturală: cu fapta de-a fi adus în fruntea străduințelor noastre pentru lumină pe capii bisericilor române, realizând astfel o mare și legitimă dorință a neamului nostru întreg.

— **Buletin meteorologic.** Institutul meteorologic anunță vreme caldă, cu ploi și furtuni în Răsărit.

Temperatura la amiază a fost de 27 în Buda-pesta, de 31.5 Celsius în Arad.

— **Pentru școala de fete.** D. Cornel Popescu din Nădab a dăruit 20 cor. pentru școala de fete din Arad ca răscumpărare a anunțurilor cu ocazia fidanțării sale cu domnișoara Iuliana Vessa, fiica medicului Dr. Gheorghe Vessa din Socodor.

— **Logodiți.** D. Iuliu Roșescu funcționar la banca „Victoria”, Arad, și d-șoara Tulia Dumitrescu, Arad, — logodiți.

Sincere felicitări.

— **† Gheorghe Cârțan.** La încheierea ziarului, primim următoarea telegramă: Azi, Marți a mu-

rit la Sinaia, Gheorghe Cârțan. Inmormântarea se va face pe cheltuiala Ligei.

Odihnească în pace!

— **Răsplata muncii.** Pream aflăm „Societatea academică social-literară „România Jună din Viena” a expedit zilele acestea diplomele noilor membri ai ei, în al căror șir găsim și numele d-lui Victor Tordășianu din Sibiu. Ne atinge în mod plăcut acest caz de distincție, puțin obicinuit la noi, dictat numai din considerațiune față de munca îndelungată și desinteresată, închinată binelui obștesc. Membrii „României June”, conștii de a lor chemare, merită toată lauda pentru felul de apreciere și răsplătire a muncii din ogrul nostru național.

— **Dela București la Turnu-Măgurele în aeroplan.** Cetim în „Seara”: Cel mai îndrăzneț șbor care s'a executat până acum în țară la noi este acela săvârșit Vineri de principele George Bibescu. D-sa a parcurs anume într'un ceas și 10 minute distanța București-T.-Măgurele și după un mic popas s'a înapoiat în același timp. Principele Bibescu a bătut astfel toate recordurile aviatice din țara noastră.

Joi seara principele Bibescu, care actualmente este concentrat ca locotenent la reg. 10 artilerie, a primit ordin să se ducă cu aeroplanul până la T.-Măgurele spre a înmâna un ordin dlui colonel Străinescu, comandantul regimentului de infanterie din localitate.

Vineri, la orele 5 dimineața principele Bibescu și-a împlinit misiunea.

La această oră s'a dus pe câmpul de Cotroceni și scoțând noul său aeroplan, tip „Bleriot” din hangar, imediat l-a pus în mișcare înălțându-se în văzduh.

Iuțea cu care sbura era atât de vertiginoasă încât peste câteva minute nu se mai zărea nimic din pasărea uriașă.

Înainte de ora 5, la orele 4 dimineața un automobil în care se afla dl locotenent mecanic de marină Popovici și sublocot. Mihăilescu a pornit spre a căuta un loc de aterisare.

Aeroplanul a sosit însă cu mult înaintea acestui automobil.

Un alt automobil a plecat imediat după ridicarea în aer a principelui Bibescu. În acest automobil se aflau domnii maior Milica din ministerul de război și locot. Capșa dela școala de aviațiune.

Cu toată viteza de 80 kilometri pe oră cu care alergia această mașină a ajuns în urma aterisării aeroplanului cu mai bine de o oră.

La T.-Măgurele se aflase încă de ieri în unele cercuri despre sosirea principelui Bibescu în aeroplan.

De dimineață pe câmpul dela nordul orașului se adunase în vederea acestui eveniment numeroși curioși, precum și dl colonel Străinescu, care urma să primească ordinul confidențial, și toți ofițerii din localitate.

La orele 6 și un sfert mașina sburătoare își făcu apariția în depărtare.

Peste câteva minute se afla deasupra câmpului și imediat Principele Bibescu aterisă în cele mai bune condițiuni.

Publicul adunat, ofițerii și soldații au izbucnit în urale nesfârșite.

Dându-se jos din mașina sa sburătoare locot. Bibescu se prezintă imediat dlui colonel Străinescu cărui îi înmână ordinul.

Inconjurat apoi de ofițeri a fost călduros felicitat și invitat să ia un ceai la popota regimentului de cavalerie.

După aproape două ceasuri de ședere, la orele 8 și 10 principele Bibescu se urcă din nou pe aeroplan și cu tot vântul care sufla cu putere își luă șborul înapoi spre București.

La plecare s'a făcut îndrăznețului aviator o grandioasă manifestație de simpatie din partea ofițerilor.

— „Lumina” este titlul unui nou organ românesc al Românilor bucovineni. Ziarul apare de două ori pe lună, în extindere de 4 pagini. Red. și adm. Iacobeni.

— **Holera la Fiume.** Holera, această ieră fricoșată a morții, cere iarăși intrare la hotărâle țării. Depeșele din Fiume anunță mai multe cazuri letale. Autoritățile, cari până acum tănuiau caracterul epidemie al holerei, sânt necesitate să ia cele mai severe măsuri pentru împiedecarea și localizarea ei. Duminecă s'a terminat în spitalul orașenesc examinarea bacterologică a cazurilor suspecte de până aci. S'a constatat cu toată certitudinea holera asiatică în trei cazuri. În spitale zăc în prezent 35 de bolnavi izolați, cari nu vor părăsi spitalul decât după cinci zile. Emigranții sunt puși cu toții sub carantină. Vaporul Carpathia a sosit la Triest cu 280 de emigranți, cari vor fi puși sub carantină. Autoritățile, atât la Fiume cât și la Triest, au lansat afișe severe pentru a supraveghia vânzarea zarzavatului și a fructelor. Poporația e oprită de a asista la debarcarea vapoarelor.

Din Saloniki, Cetinje, Ipek, Djakova, precum și din mai multe părți ale țărmului dalmatin se anunță de asemenea mai multe cazuri de holera. Aici boala a luat proporții spăimântătoare, pe cari autoritățile cearecă să le ascundă.

— **Alegere de învățător.** Marți în 2/15 August s'a ținut la consistoriul diecesan din Caransebeș alegerea de învățător pentru școala de aplicație de pe lângă institutul pedagogic de acolo. A fost ales învățătorul substituit de până acum d. Ioan Popa Curescu.

— **Fapte creștinești.** Simeon Copian și soția Elisaveta, economi și locuitori în Laz, au dăruit pe seama sfintei biserici din Laz un rând de ornate preoțești colorate, în valoare de 80 coroane. Mulțumindu-le în numele sfintei biserici pentru această faptă creștinească, îl rog pe Dumnezeu să le dea fericire.

Laz, 6/19 August 1911, Fabriciu Bodea, parohul Lazului.

— **Apărarea împotriva holerei.** Profesorul Metschnicoff, șeful institutului Pasteur, din Paris, s'a exprimat astfel asupra pericolului holerei:

„După mine, holera este o epidemie instructivă. Declarația mea ar putea să pară paradoxală în primul moment dar e totuși adevărată. Holera nu este un pericol, întru cât ne putem apăra foarte ușor în contra ei. Am trăit în mijlocul epidemiei și nu m'am temut de nimic; am umblat cu defecțiunile holerice și sunt gata să o fac din nou. Sunt foarte numeroase mijloacele de apărare în contra acestei boale. Adevăratele măsuri preventive sunt de natură individuală și trebuie să ne ținem strict de prescripțiile date. Prima condițiune este să ne spălăm mâinile cât mai des și în ținuturile bătute de holera să nu bem apă, înainte de a fi fiartă. Fructele trebuie ținute în apă fiartă înainte de a fi mâncate. E greșită credința că pepenii sunt un pericol permanent pentru transmiterea holerei. Pepenii pot fi mâncați fără nici o grijă după ce au fost ținuti două minute în apă fiartă, pentru ca eventualii baccili ce se află în coaja lor să fie omorâți.

Publicul nu trebuie să fie lăsat în credința că în fața holerei suntem dezarmați și lipsiți de orice apărare. Holera ca și tifosul se lipesc de indivizi numai după ce baccili au pătruns în stomac. Mâinile trebuie să ne fie deci totdeauna curate.

Dacă urmăim prescripțiile nu trebuie să avem nici o teamă de holera.”

— **Cununie.** D. Aurel Ioan Reu, candidat de preot în Borgo-Mijloceni (com. Bistrița-Năsăud) și d-șoara Mărioara Fulmen Goron din Cărașău își anunță cununia ce va avea loc la 28 August n. Felicitările noastre.

— **Prinz în onoarea moștenitorului de tron al României.** Din Berlin se anunță: D. de Kiden Waechter, secretarul general al ministerului

de externe, a dat Joi un prinz în cinstea A. R. Principelui Ferdinand al României.

Printre invitați erau: Principele de Hohenzollern, ministrul de război, d. A. Beldiman, ministrul României la Berlin, d. G. Biliurescu, consilier de legatie, maiorul Rășcanu, atașat militar, căpitanul Mann, generalul von Wachs, pastorul Heift, și mai mulți înalți funcționari ai ministerului de externe.

— **Un apel către inimile nobile.** În numerele trecute am tras atențiunea bunilor noștri cititori asupra mizeriei cumplite în care tânjește în Gra o familie românească, d-na Alexandrina Matei Ioanoviciu și ficia ei bolnavă.

Citim acum în „Grazer Tagblatt” că fata încercat să se sinucidă, aruncându-se în râul Mur, dar a fost salvată de doi soldați. Sărmana zace acum în spital, bolnavă, lipsită de mijloace.

Facem din nou apel la inimile românești să contribuie cu cât pot la ușurarea acestei familii românești. Adresa este: Graz, Kalchbergtrasse 8. în Hof.

— **Documente omeneste.** Primiim următoarele rînduri:

Din parte-mi vă fac cunoscut că despre cele tipărite în „Tribuna” că petrecerea de vară ce o aranjează „Nagysomkut és vidéke ifjuság” s'ar face cu concursul mai multor tineri români și așa și cu concursul mai multor tineri Români și așa și cu concursul meu, numai din ziarul d-voastre sunt informat, deci cazul acesta fiindcă numele îmi este schimonosit nu'l pot califica de cât de o impertinență jidovească.

Petrecerea respectivă nu se organizează cu concursul meu, la hotărârile „Nagysomkut és vidéke ifjusága” nu am luat parte, consensul nu l-am dat nici odată, ca numele meu să fie scris între aranjatorii respectivei petreceri, nu am putut face aceasta cu atât mai vârtos, ca numele meu renunat de origine să fie schimonosit din partea aranjatorilor cari în partea cea mai mare sunt jidani și copii necopti.

E destul de deplorabil lucru, că și în secolul de azi se află indivizi de aceea cari voind a asigura reușita oareșcei petreceri se folosesc de apucături neiertate, vrînd a arăta lumii, că petrecerea lor se face și cu concursul Românilor; deci pășirea lui Mangra din comitetul național, schimbarea părerilor lui politice și alegerea lui de deputat dietal cu program guvernamental și în părțile noastre depărtate își are efectul dorit...

Din parte-mi poate fi asigurată Stimata Redacțiune a „Tribunei”, precum și neamul meu, deoarece idealul îmi este „totul pentru națiune”. Șomcuta, 17 August 1911. Cu deosebită stimă: Dr. Simion Butean, avocat. Alexandru Nyilvan.

— **Nicolae Vătășanu,** profesor seminarial în pensiuine, a repauzat în Zoltan, la 18 August n., în vîrstă de 42 de ani.

Odihnească în pace!

— **Aducerea electricității din Sinaia la Brașov.** Cu privire la știrea publicată de mai multe ziare, că orașul Brașov a încheiat un contract cu stabilimentul electric din Sinaia, „Keleti Értésítő” este autorizat să declare, că nu se poate vorbi de încheierea unui contract, ca fapt împlinit, deoarece toată chestiunea se află de abia în stadiul unor tratări, cari sunt în eurgere între forurile interesate.

— **Revoltă în închisoarea din Cernăuți.** Capitala Bucovinei a fost Vineri dimineața alarmată de izbunirea unei revolte la închisoarea militară din localitate.

După cât se afirmă superiorul închisorii a fi maltratat pe deținuți.

Aceștia au reușit, la un moment dat, să smulgă sabia pe care i-au înfipt-o în gât.

Dându-se alarma au fost aduse numeroase trupe cari au înconjurat închisoarea și, intervenind garda, deținuții au fost dezarmați.

Cu toate acestea liniștea nu este încă definitiv restabilită deoarece e mare fierbere printre deținuți.

Telefon nr. 467.

==KARDOS GYULA==

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár-Gyárváros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpa omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe „landaner” cu preț moderat.

BIBLIOGRAFII.

A apărut în editura librăriei C. Sfetea: **Metoda învățământului primar** scrisă de d-nii Floarea Cristescu și Ioan G. Bratu, cu o scrisoare a P. Dulfu. Cartea conține teorie și planuri de lecțiuni practice din toate obiectele de studiu și se află de vânzare la principalele librării din capitală și provincie. Prețul 6 cor.

POȘTA REDACȚIEI.

Craiova. Am raportat în numărul nostru din urmă. Corespondența d-voastră a întârziat deci — salutări.

O. D. (D.) Institutul Oteteleşanu — Măgurele (lângă București).

Conservatorul din București este în Calea Victoriei.

Conservatorul din Budapesta: VI. Liszt Ferencz tér 12.

Adresați-vă librăriei noastre.

Poșta Administrației.

Nicolae Cristea, Valea Bulzului. Am primit 1 cor. abonament până la 1 Oct. a. c.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna“ institut tipografic, Nichin și 13.

REISZ

MIKSA

fabrică de

MOBILE

în

Oradea-mare-Nagyvárad

Calea Rákoczi-ut No 14.

(Lângă Apolo).

Atelierul de dentură

Radu Novák

Arad, Tököly-tér 7.

== Etagiul I. ==

Dare de seamă.

Cu ocaziunea petrecerii de vară aranjată de comuna bisericească **Lalașinți**, ținută în 13 August st. n. au binevoit a concurge cu suprasolviri ben vole următorii oaspeți:

Ilustrat: Sa d. Petru de Mocsonyi, Capolnaș Cor. 10 —, Dr. Tatar Ieronom, medic cercual Batta 180, Iuliu Veinczerl, notar cercual Zabolți 4 —, Dr. Hadan Aurel, cand. de avocat Lalașinți 4 —, Ioan Hadan, preot Lalașinți 5 —, Ștefan Mihailovici, inv. penz. Lalașinți 4 —, Octavian Mihailovici, inv. Lalașinți 3 —, Ioan Males, primar comunal Lalașinți 3 —, Schilling Ioan, proprietar Lalașinți 3 —, Carp Dezideriu, oficianț la firma Eiszele Batta 380, N Padure, comisar de drum Batta — 80, Iustin Caraba, vice-notar Batta 180, Ștefan Biró, vice-notar Batta 1 —, N. Nadaban, jurist Batta — 80, Földes Antonia, comerciant Lalașinți 3 —, N. Leucuța, teolog Siman — 80, Livius Dehejan, teolog Ususzó — 80, V. Bogoi, junior, iager Belotincz 1 —, Vasile Bogoi inv. și familia Belotinci 3 —, Dem Maci, preot Capruția 2 —, Ioan Musca, preot Gavosdia 3 —, N. Radovan, oficianț la pretura din Birchis — 80 fileri. Suma totală 60 Cor. 40 fil.

După deliragerea speselor, avem un venit curat de 26 Cor. care se va folosi conform învătărei în favorul bibliotecii școlare.

Comuna bisericească pe aceasta cale își exprimă mulțămintă pentru ofertele marimonioase de mai sus incurse.

Ștefan Mihailovici,
cassar.

Ioan Hadam,
preot, președinte.

Mulțămintă publică.

Societatea măestrilor strălari români din Timișoara-fabric vine pe aceasta cale a mulțami tuturor acelor cari au binevoit a contribui cu ocaziunea sfîntirei steagului și al Baldafinului dăruind de dânsii sfîntei biserici gr. or. rom. din Timișoara-fabric.

On. D-nă nașă Maria Dr Puticiu 50 cor., Dr Dr T. Puticiu, Németh câte 20 cor., D. Surdu 15 cor., Fenczy I. 1020 cor., P. Rotariu Dr Telbisz, Cermac F., Vida E., Cloasa V., G. Olariu, Zimerer F., S. Vucmir, Kimil, C. Teran, D. Utfinatz, I. Todorovici, Ludig I., P. Miclău, I. Miclău, M. Ardelean, P. Olariu, I. Balint, T. Leota, Abanyi I., C. Maniu P. Lupu, Freid A., N. Pipos, Schur M. câte 10 cor., Orsenovici 7 cor., C. Nenod, E. Tudoresen câte 6 cor., Toth P., Gyárte ep, Mesóros, I. Mărza, G. Joavici, I. Andreescu, D. Vasilescu, T. Bugarin, S. Utfiniați, P. Brașovan, Smeltăr P., R. Miniar, D. Murășan, D. Popescu, T. Stoicovici, Andrei F., Csordos M. S. Milici, P. Raiei, Glas M., Toth P., Renner, P. Fogar, Lohinzehi, Firi J., Drasner J., Grinfeld F., T. Crecimariu, Novotny F., Seneas F., V. Petrovici câte 5 cor., Palcu I., I. Ursulescu, L. Petroviciu, L. Marta, S. Adamescu, D. Zarie P. Tălău, Dr Dobosan, Bogasav, S. Petroviciu, S. Benu câte 4 cor., R. Zarie, Vagner I., G. Trăilă, Weis M. I. Drincea, Hert F., V. Cochela, N. Jám, N. Boncea, Knebl N., Vagner A., I. Miculescu, D. Voica, A. Blas, V. Eva, G. Crastanescu, J. Buian, Weber G., V. Duma, D. Găvrilă, I. Rossu, V. Benu, Cotoară câte 3 cor., C. Boscovici, Popescu, G. Brasovan, I. Stroia, S. Fucec, N. Ardelean, M. Demeter, Pasenlovici, N. Nicurescu, I. Popian, I. Bâzu, A. Putici, G. Gincici, G. Ioanovici, A. Oprean, I. Oprean, D. Bocean, P. Murarescu, T. Murarescu, C. Brasovan, S. Tomescu, E. Milosad, T. Lungu, S. Iorga, T. Fridih, Josth M. câte 2 cor., I. Arsu 1 cor.

Timișoara fabric 29 Mai 1911.

Georgiu Despot,
președintele societății.

Leon Tolstol.

88

RĂȘBOIU ȘI PAGE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Denissoff intră în salon într-o uniformă nouă, pomănat, parfumat ca în zilele de bătaie; el se arată atât de galant față de femei, încât lui Nicolae nu-i venea să creadă ochilor săi.

II.

La întoarcerea sa din rășboiu Nicolae fu primit de familia sa ca cel mai bun din fii, ca un erou, și cu toții îl răsfățau. Rudele îl felicită ca pe un tânăr plăcut, respectuos, și cunoștințele lui vedeau într'insul un frumos ofițer de husari, un dansator sprinten și una din cele mai bune partide din Moscova. El era cunoscut de întreg orașul, și cum în anul acela contele, care-și ipotecase din nou toate proprietățile, avea mulți bani în mână, Nicolae își cumpără un cal scump, purta pantaloni de husar de cea mai bună croială, și cisme cu vârfurile foarte ascuțite și împodobite cu pinteni de argint. Astfel echipat, el își petrecea vremea în veselie. El făcu cunoștință cu o femeie de pe bulevard, pe care o vizita în fiecare seară, conducea mazurea pe la baluri, vorbea despre rășboiu cu feld-mareșalul Kamiensky, frecventa clubul englez și se totuia cu un colonel de patruzeci de ani pe care i-l recomandase Denissoff.

În timpul acesta, nu numai că Rostow nu se apropia de Sonia, ci o evita. El o găsea foarte draguță și vedea bine

că ea-l iubește mult, dar el era în acea epocă a vieții când tinerii sunt atât de ocupați să petreacă, încât se tem de o legătură mai trainică.

Pe la începutul lunii Martie, bătrînul conte Rostow era foarte preocupat de o masă pe care clubul englez din Moscova, o oferea prințului Bagration. Contele era președintele acestui club, dela fundarea lui, și tot lui i-se încredința organizarea acestei solemnități, mai întâi fiindcă nimeni nu știa să organizeze un banchet ca dânsul, și apoi, fiindcă nimeni nu era așa de generos ca el, căci contele punea bani din buzunarul lui ca să dea o mai mare strălucire serbărei.

Tînărul Nicolae intră în cabinetul tatălui său, vesel, animat și făcând să-i zornăiască pîntenii.

— Bine că am pus mîna pe tine, îi zise bătrînul conte, vei merge numai decît la Bezukhow și-l vei ruga din partea contelui Rostow să-ți dea ananas și fragi; numai la el se pot găsi pe vremea asta. Apoi îl vei căuta pe țiganul Ilia și-l vei aduce direct aci.

— Împreună cu țigăncile? întrebă Nicolae zîmbind.

— Haide, strengarule!

În clipa aceea Ana Mikhailowna intră în odaie cu pași înăbușiți.

— Vin să vă spun că mă voi duce eu însă-mi la Bezukhow; tocmă a sosit, și vom găsi la dânsul tot ce trebuie. Dealtmîntrelea, vreau să-l văd, mi-a trimis o scrisoare din partea lui Boris; slavă Domnului, fiul meu face acum parte din statul major.

Contele dete porunca să se înhame trăsura pentru ea.

— Îi vei spune lui Bezukhow să vie la banchet. Îl așteptăm. L'am pus pe listă. Nevastă-sa e cu el?

Ana Mikhailowna înălță ochii la cer și chipul ei exprima o durere profundă.

— Ah! amicul meu, făcu ea, el e foarte nenorocit! Dacă tot ce se povestește e adevărat, e îngrozitor!

Ana Mikhailowna scoase un suspin adânc:

— Se pare că Dologhow l'a compromis, Pierre l'a introdus el însuși în casa sa, și iată rezultatul. Nevastă-sa a sosit aici și strengarul acela a urmat-o. Se zice că Pierre e sdrobotit de durere.

Cu toate că Ana Mikhailowna voia să-și exprime numai simpatia ce o avea pentru Pierre, se vedea din zîmbetul ei discret și din vocea ei că această simpatie o păstra mai ales pentru strengarul de Dologhow.

— Totuși, spuneți te rog lui Bezukhow să vie la club; asta îl va mai distra. O să fie un banchet strălucit.

A doua zi pe la orele două după amiază două sute cincizeci de membri ai clubului englez și cincizeci de invitați se pregăteau să serbeze pe scumpul lor mosafir, pe prințul Bagration, eroul campaniei din Austria.

Când sosiră la Moscova veștile bătăliei dela Austrelitz, locuitorii fură cufundați într-o adevărată perplexitate. Rușii erau așa de obișnuiți cu biruința, încât mulți nu voiră să creadă în svonul înfrîngerii lor, iar alții căutară tot felul de explicațiuni. În clubul englez care era locul de întîlnire al elitei, nimeni nu mai pomenea de rășboiu, ca și cum s'ar fi înțeles cu toți să-l ignoreze.

Cu toate acestea, după primul moment de uluire, se găsi că pricina înfrîngerii era mai întîi greșala austriacilor, apoi aprovizionarea defectuoasă a trupelor, trădarea polonezului Prehebicevsky și a francezului Langeron, incapacitatea lui Kutuzow; apoi se mai șoptea ceva despre tinerețta și neexperiența țarului, care-și acordase încrederea unor oameni necinstiți și nuli. Dar armata, armata rusă se arătase admirabilă și dăduse dovezi de minuni și de curaj.

FABRICA DE BRÂNZĂ TRANSILVANIA

※ CLUJ ※

PIAȚA SZÉCHENYI, (CASA RÉGENI).

Recomandă fabricatele sale, calitate bună:

Brânză săcuiască $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{4}$ kg. în burduf
Brânză săcuiască 1—2 kg. în burduf
Brânză săcuiască 4—10 kg. burd. mare
Brânză săcuiască 5 kg. în lemn
Brânză săcuiască 10—15 kg. în lemn

Caș de Cluj format de țigle, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Catalog gratuit.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii
Bistrița — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

Krämer Károly

strungar

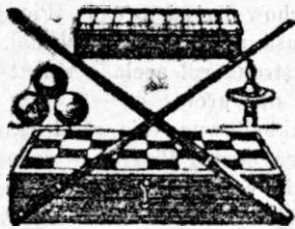
Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articole pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiecte admirabile.

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciasornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate.

Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. —
Serviciu conștiințios. :-

Wällischhof

stabiliment de hidroterapie și sanatoriu

aranjat conform tuturor recerințelor moderne; dietetică după sistemul Dr. Lahmann, (băi de aier, de soare, de abur, de aier cald, de acid carbonic, de oxigen, de radium băi medicinale și electrice, gimnastică etc.) 30 minute depărtare de la Viena în regiune romantică și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, amemie, diabet, diathesă urică, reumatism, boale de stomach și de intestine etc.

Cură de slăbire și îngrășare.

În stabiliment nu se primesc morboși de boale infecțioase și boale psihice.

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegrame și telefon: Wällischhof-Giesshübl bei Wien

Cu prospecte și cu detaluri stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Prăvălie nouă. Prăvălie nouă.

Mészáros Károly,
croitor pentru domni
Kolozsvar, Szentegyház-u. 6.

Își recomandă depozitul bogat asortat cu stoffe din țară și străinătate, lucrează totfelul de haine bărbătești la ultima modă, croi modern, serviciu prompt, lucru ireproșabil și prețuri moderate.

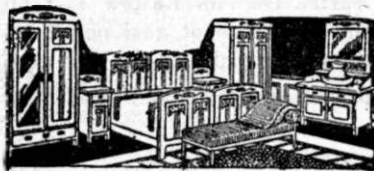
Lemnăria și fabrica de mobile din Ungaria de sud.

(Délmagyarországi fűmegmunkáló és bútorgyár).

Timișoara

Fabrica: Elisabetin, Hattyu-u. 23.

Depozitul: Josefín, Kossuth-u. 17.

Avem în depozit: mobile p. dormitor, sufragerie, salon și locuințe garçon, lucrate în atelierul nostru, apoi garnituri de piele precum și mobile de aramă, executate după cele mai moderne și nouă cerinți.

Comandele se efectuează grabnic și conștiințios, pe lângă garanția demnă de toată încrederea. Prețuri convenabile.

Bicicletele de re-nu memondial:

THE CHAMPION

și PREMIER

cu osie campanilară

roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii fără de nici o ridicare de preț în rate lunare 12 și 15 cor. precum și

— părți alcătuitoare pentru biciclete

ca gumă interioară și exterioară prima calitate, nerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, etc. In urma circulației mari unde în toată Austria Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus — în mare cu preț original de fabrică.

Láng Jakab și fiul

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare

Budapesta, VIII., József-körut 41.

Filiale: Baross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut

Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratis

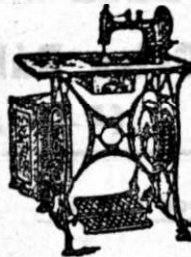
Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat de nou, unde primește comande și reparări de lucruri ce aparțin în branșe precum mașini de cusut, de scris, biciclete și gramofone etc. Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Urmasul lui Gustav Novák

pălărier

și magazin de modă bărbătească

Timișoara-Josefin

Strada Ludovic Kossuth No 17.

Cel mai mare magazin de

pălării moderne

pentru domni și copii, precum și în articole de modă bărbătească și chipie pentru uniforme cu prețurile cele mai moderate și serviciu prompt.

ANUNȚ.

o comună frunțasă românească din
pentru creșterea și instruirea în limba
a unei fete de 7 ani, **se caută o**
văditoare diplomată.

uni favorabile. Pe lângă salar con-
va avea completă întreținere. Co-
e situată între două orașe, având
n loc. Cele ce să interesează au a se
la administrația »Tribuna«.

Câștig mare!

tru vinderea unui obiect ce se între-
ază aproape în fiecare casă

Se caută agenți

sau și femei) atât în Arad cât și
mitatul Aradului cu plată fixă și pro-
mare. Cari dispun și de cauție vor fi
nțați și cu incasare. Oferte cu referen-
se trimite la administrația »Tribunei«.

robotari, ATENȚIUNE! Pantofari
AUREL BRINZAY

fabricant de unelte,
DAPEST, VIII., Losoncy-utca 18

Pregătește totfelul de
unelte pentru ciobo-
tărie și pantofărie.
Catalog trimis gratis.

Se caută

o domnișoară mai în etate,

care vorbește perfect și nemțește, pentru o
copilă de 14—15 ani pe orele 4—¹/₂8 d. m.
Strada: *Deák Ferencz Nrul 24. Ușa 2.*

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moră de oțel

pentru întrebuințare în economie și acasă, ma-
cină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se în-
vârte cu mâna, puterea de muncă a unui băiat
de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă
garanță și se capătă numai într-o mărime.

Prețul 14 coroane

Face aparate pentru desfacerea sămânței
de lucernă și trifoiu, de mănăst cu puterea ori cu
mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în ma-
șina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile
să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța
trifoiului și atelier de reparat mașini în
Nagyvárad, Villanytelep mellett.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățător chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălatul rufelor cu aburi, în
ALBA-IULIA - Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și vopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Cură de îngrășat și de sânge!

Cacaua universală
Aszódy

dă rezultat sigur. Pe lângă o folosință
lunară se poate ajunge o îngrășare de
3—4 kgr. Recomandată prin medici.

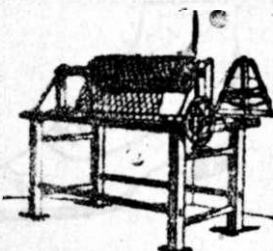
Cognac-medical

Unt de ceai, brânză de
Liptó și salamă de Brașov

în gros și en detail

singura desfacere, pentru
Oradea-Mare și Biharia:

Nagyvárad, strada Kossuth L.

Cele mai ecs-
celente instru-
mente pentru
săparea de :-

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

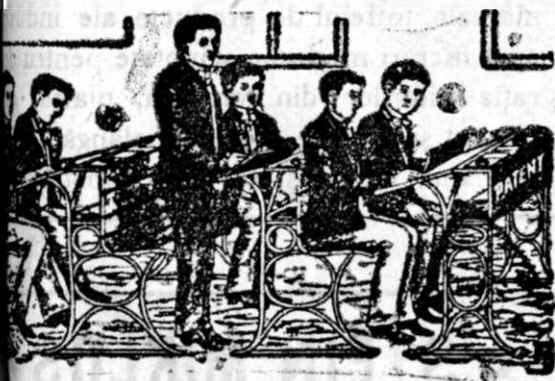
VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente în

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca

Nu trebuie să anteprenori; domeniile,
comunele, singuraticii: singuri pot
face săparea cu instrumentele sale.
PRIMLUCRĂTOR MIJLOCEȘTE.

Recomandă și mașini pen-
tru împletitul de sârmă.
Catalog de prețuri gratuit și franco.
PREMIAT LA ȘASA EXPOZIȚII.

lor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
lin țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lif-
rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

colo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinări

mați „TRIBUNA POPORULUI“!

mai bună și mai ieftină foaie poporală.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoș-
tința on. public, că în Koloszvár,
Monostori-u. 7, am deschis
un mare magazin înregistrat
și provăzut cu cuptoare din țară
și străinătate, unde se află în de-
pozit permanent cuptoare moderne
de majolică stil secesion și cuptoare
de olane Daniel, precum și cămi-
nuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra de-
pozitului meu model, asigurând-ul tot
odată despre calitatea perfectă ale arti-
colelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt
cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Leitner Sándor

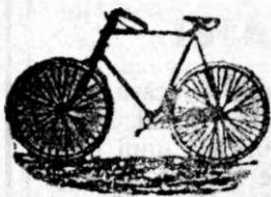
mechanic și electrotehnic

Cluj—Koložsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafonae și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

Bencsik Zsigmond în Déva

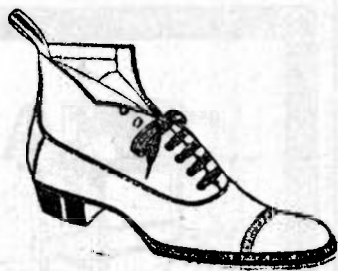
Oferă

ghete americane și franceze

cusute cu mâna în atelierul propriu — precum și —

ghete gata

f. moderne p. bărbați, femei și copii.

galoși, ghetes comode și p. gimnastică. —

Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru locuri la ghetes și creme excelente.

Ghetes pentru picioare neregulate și bolnave le pregătesc după măsură. — La comande din provincie este destul a se trimite o ghetă folosită. — Serviciu prompt.

= Atelierul de fotografat a lui =

Csizhegyi Sándor

Cluj—Koložsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Koložsvár, Piața Mátyás király-tér No 26, lângă farmacia lui Hintz. — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

În 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a văpșitorilor auritorilor și lăstăuitorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versecz, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransă aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericesti. La dorința pregătesc prospect: pentru vederea lucrărilor în provincie merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiințios.

H. Süssmann, ciasornicar

Sibiu—Nagyszeben, Str. Cisnădiei 42.

Execută totfelul de reparaturi prompt, solid și ieftin. Mare depozit de ceasornice de nickel, oțel, argint precum și de pendule, deșteptătoare și ceasuri de păreți. — Pentru spriginul onorabilitului public roagă

cu stimă

H. Süssmann,
ciasornicar.

EDUARD LEXEN

tinichigiu și antepriză de instalațiuni

BRAȘOV, Strada Lungă No 29.

TELEFON No 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizare, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de

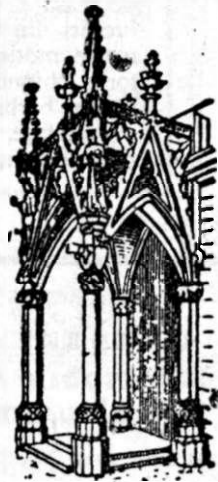
Lampe de carbid de dela 3 coroane în sus. Engroșiștilor li-se dau Depozit bogat în vase scaldat, cămine, cloci. Serviciu conștiințios. Reparație promptă.

Nagy Sándor, sculptor, Arad, Kossuth-u. N.

:- În stabilimentul de piatrărie a lui Mairovit

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mănăstirești, totfelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorarea zidurilor din teracotă, piatră, ghips și din alte materii pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiințios.

• STEIN MIKLÓS •

— fabrică de tăiat pile —

Oradea-mare — Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 32.

Recomandă fierarilor și comercianților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vârstă de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.